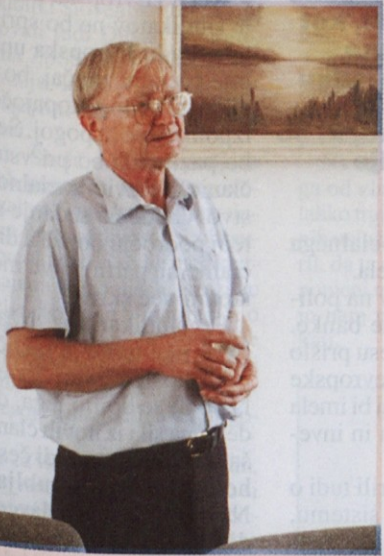

Delavska enotnost

številka 27 / letnik 58 / Ljubljana, 15. julij 1999

Glasilo

Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije

Moz, ki je pogajanja koncal v treh urah, kar je sindikalni rekord, si je upravičeno privoščil "mehurčke".

Več na strani 3

Mnenje, da je v glavnem mestu za delavce le dobro, je napačno

Stran 4 in 5

Predsednik sindikata škojeloškega Šeširja Boštjan Božič in direktor Miro Pinterič pravita, da to podjetje še ne spada med uspešna.

Stran 12 in 13

Pogovor s funkcionarji območne organizacije ZSSS za Ljubljano z okolico:

Državni sekretar za energetiko Robert Golob je predsedstvu SDE zagotovil, da bo ministrtvo opozorilo direktorje podjetij, naj delavcem povedo, kakšne bodo posledice sprejetja energetskega zakona.

Več na strani 3

Tiskovna konferenca ZSSS

Evropska konfederacija sindikatov bo nadzirala vključevanje novih članic v EU

Devetega kongresa Evropske konfederacije sindikatov (EKS), bil je pred dvema tednoma v Helsinkih, se je udeležilo skoraj 700 delegatov in 300 gostov. Ta velika sindikalna združba je nastala pred 73 leti in ima skoraj 60 milijonov članov, organiziranih v 67 sindikatov iz 29 držav. Največja njena organizacija je Nemška zveza sindikatov (DGB) z osmimi milijoni članov, na drugem mestu so britanski Trade unioni s štiri milijoni, na tretjem pa Generalna konfederacija dela Italije (CGIL).

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je na kongresu EKS prvič sodelovala kot polnopraven član. Dušan Semolič je bil na njem izvoljen v izvršni odbor, najvišji organ med dvema kongresoma. S tem so svobodni sindikati dobili možnost vplivati na politiko in uresničevanje politike EKS. Članstvo v izvršnem odboru daje tudi možnost dobiti informacije iz Bruslja, kar je še posebej dragoceno, ker domače oblasti rade pred sindikati marsikaj skrivajo.

Kot je povedal Dušan Semolič, je bilo geslo kongresa "Evropa mora delati" izbrano zaradi najakutnejšega vprašanja – prevelike brezposelnosti. To, da je glede tega treba narediti več, mora namreč šele priti v zavest odgovornih. Brezposelnost je najresnejši problem Evropske unije, ki spodbija tudi položaj zaposlenih.

Na kongresu je po Semoličevih besedah spet prišlo do izraza prepričanje o povezanosti med gospodarsko učinkovitostjo in socialno pravičnostjo. Ta evropski model temelji na visoki ravni znanja in produktivnosti, oboje skupaj omogoča kakovostne izdelke. Odmik od tega modela je v posameznih državah privedel do nezaposlenosti, revščine in velike neenakosti ljudi.

Evropska konfederacija sindikatov ne nasprotuje globalizaciji, vendar tega procesa ne želi le opazovati. Njen cilj je, da bi globalizacija delovala tudi v korist zaposlenih. Hkrati EKS obsoja vse tiste, ki globalizacijo uporabljajo kot

Prejšnji teden smo v našem glasilu objavili poročilo s kongresa Evropske konfederacije sindikatov, kot ga je pripravil Pavle Vrhovec. Konec prejšnjega tedna je o tem za ZSSS zelo pomembnem dogodku spregovoril še predsednik Dušan Semolič. Iz njegovega poročanja povzemamo zlasti ocene, ki so pomembne za nadaljnje približevanje Slovenije Evropski uniji.

alibi za degradacijo socialnega standarda in pravic iz dela.

Cilj EKS je tudi vpliv na politiko Evropske centralne banke. Zaradi tega je na kongresu prišlo do ideje o ustanovitvi evropske gospodarske vlade. Ta naj bi imela vpliv zlasti na proračun in investicije iz njega.

Na kongresu so govorili tudi o prijaznejšem davčnem sistemu, tak naj bi bil uveden zlasti za ženske. Namesto dela naj bi bil bolj obdavčen kapital in iz njega izvirajoč dobiček. Davek na dodano vrednost naj bi deloval v korist delovno intenzivnih dejavnosti. Prestrukturiranje industrijskih dejavnosti naj ne bi potekalo samodejno, ampak pod vodstvom oblastnih organov.

Kar zadeva položaj zaposlenih, bo v ospredju prizadevanj zlasti delovni čas. Ta naj bi znašal 35

ur na teden, kjer je to mogoče, pa le 32 ur. Prioriteta na tem področju je tudi učenje vse življenje.

Glede soupravljanja se je 9. kongres EKS zavzel za pravico do obveščeni zaposlenih in posvetovanj z njimi v vseh družbah, ne le največjih, kot je veljalo doslej.

Ker se Evropska konfederacija sindikatov ne bo sprijaznila s tem, da bi Evropska unija izgubila socialni značaj, bo zelo pazila, da bodo vstopajoče države izpolnjevale ta pogoj. Še posebej bo pazila, da bo pri vstopajočih članicah razvito socialno partnerstvo. Glede na sedanje stanje na tem področju bo naša država socialnemu partnerstvu morala nameniti več skrbi.

Pri sindikatih iz držav članic Evropske unije je različen strah pred posledicami širjenja EU. Najbolj se bojijo tega, da bi bila delovna sila iz novih članic cenejša od njihove, zaradi česar bi njihovo članstvo izgubljalo delo. Najbolj se bojijo delavci iz Madžarske, Češke, Poljske, strah pred našimi delavci je precej manjši. Nove delovne sile se po besedah Pavleta Vrhovca, izvršnega sekretarja predsedstva ZSSS, najbolj boji Avstrija, ki zaradi tega predlaga daljše prehodno obdobje. Strah pri Italijanih in Francozih je veliko manjši. Italijani razmišljajo o tem, da bi pri nas investirali in tako našim delavcem omogočili delo in zaslužek doma. *Franček Kavčič*

Podpis sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za delavce v kulturi

Izboljšave zlasti za nosilce dejavnosti, vendar tudi za druge

ga naj bi po možnosti prišlo že v jeseni.

Tudi Hvalica se je zahvalil kolegim iz sindikalne pogajalske skupine in ugotovil, da si počitnice lahko privoščijo.

Na opombo Viktorja Isteniča, enega od vladnih pogajalcev, da bi mir lahko trajal do sprejetja zakona o javnih uslužbencih, je Hvalica odgovoril, da ta zakon za Sindikat Glosa ne pomeni nič in ga odklanja ter da imajo nanj pripombe tudi drugi sindikati.

Na novinarsko vprašanje, pri čem so pogajalci izgubili največ časa in kaj je glavna pridobitev za zaposlene, je Hvalica povedal: "To so bila nekrajša pogajanja v sindikalni zgodovini – za pogajanja smo skupaj z zapitkom porabili le tri ure. Pobudo smo res dali že lani, vendar se je potem zgodil Bandelj. Čakali smo na imenovanje novega glavnega pogajalca. Ko je bil Janko Kušar imenovan, je bila najprej na vrsti kolektivna pogodba za negospodarstvo.

Po naši oceni so s spremembami in dopolnitvami pogodbe največ pridobili nosilni poklici v kulturi, vendar na vse druge zaposlene nismo pozabili. Vse doseženo pa ne bo porušilo plačne politike v negospodarstvu. Kultura bo še naprej pri repu, vendar smo škarje v plačah v javnem sektorju vsaj zaustavili."

Minister Školč pa je temu dodal: "Pravi učinki sprejetih sprememb bodo vidni šele januarja, ko bodo plače obračunane po novem. Pomembno je, da smo se lahko hitro dogovorili. Želim pa opozoriti na nekaj posebnosti. Le 50 odstotkov ljudi, ki delajo v kulturi, je zaposlenih, vsi drugi so samostojni kulturni delavci, ki si kruh služijo na različne načine. Svobodnjakov je kar 2700, poleg njih so še številni prizadevni volonterji. Za zaposlene v kulturi pomeni kolektivna pogodba več kot za zaposlene druge."

Mogoče bo današnji podpis spodbudil še koga, da bo zahteval več. Če bi do povečanja prišlo povsod, bi javne finance doživele kolaps."

Metka Štoka, članica vladne pogajalske skupine, je dodala, da nekaj drugih zahtev že imajo, naprimer iz državne uprave. Do kolapsa pa po njenem mnenju ne more priti, ker vsako zadevo prouči medresorsko sestavljena pogajalska skupina.

Franček Kavčič

Po podpisu sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe dejavnosti kulture je Doro Hvalica uporabil še stampiljko.

Predsedstvo SDE o energetskega zakonu

Člani predsedstva SDE so se ta torek z državnim sekretarjem za energetiko Robertom Golobom posvetovali o posledicah uveljavitve novega energetskega zakona na število zaposlenih in njihovo socialno varnost. Ker bo zakon v državnem zboru že kmalu prišel na vrsto za drugo branje, bo SDE nanj, če bo ugotovil, da je to potrebno, prek poslancev vložil ustrezne amandmaje.

Kot je povedal državni sekretar Robert Golob, je ena najpomembnejših novosti novega zakona odprtje trga tudi za področje energetike. Na podlagi novega zakona bo trg z električno energijo predvidoma zaživel marca 2001. Najprej bo na trgu dopuščena domača konkurenca iz novih zmogljivosti, že leta 2003 pa tudi uvoz elektrike iz tujine. Slovenija, ki se želi pridružiti Evropski uniji, ne sme postati

Za morebitne presežne delavce morajo biti aktivna zlasti podjetja

vični do odjemalcev, ki ne bi mogli nabavljati cenejših energij. Cilj energetske reforme pa so enake možnosti za vse gospodarstvo.

Popolnoma odprt trg energije ne pride v poštev tudi zaradi vezanosti proizvodnje elektrike s proizvodnjo premoga. Zaščita je potrebna torej zaradi termoelektrarn v Šoštanju, ki kurijo premog iz Velenja. Za premog iz Velenja pa ima vlada poseben program.

Privatizacija bo potekala tudi v prenosu in distribuciji električne energije, začela se bo lahko šest mesecev po sprejetju energetskega zakona. Distribucija se bo verjetno privatizirala pred prenosom, vendar ne v celoti, mogoče le tretjina. K temu želimo povabiti tudi tujce, posebej zaželeni bi bili Skandinavci, ki bi pri nas lahko izkoristili svoje izkušnje.

Na seji predsedstva SDE je poleg državnega sekretarja Roberta Goloba sodeloval tudi Franci Križanič iz Ekonomskega inštituta pri Pravni fakulteti v Ljubljani.

Podjetij iz sosednjih držav k temu ne bi posebej vabili.

Trga ne bo reguliralo ministrstvo za gospodarstvo, ampak posebno telo, podrejeno neposredno vladi.

razumeti drugače, naj SDE nanj pripravi amandmaje in jih vložijo prek poslancev.

Na vprašanje Valterja Vodopivca, ali je prav, da bo organ, ki bo reguliral trg, odgovoren vsakokratni vladi, je Golob odgovoril, da bo mandat tega organa pet let. Trg bo moral sam po sebi pozitivno vplivati na razmere v elektrogospodarstvu. Najpomembnejše vprašanje je postavil Izток Čilenšek, vprašal je namreč, ali je predlagatelj zakona izdelal kakšne analize posledic uvedbe zakona za število delavcev v energetiki in njihovo socialno varnost. Golob je odgovoril, da posebnih analiz na ministrstvu niso delali. Zase so nekaj naredili le rudarji, še posebej Rudnik Velenje – kjer so se edini zavedali možnih problemov. Predsednike sindikatov podjetij je Golob pozval, naj v svojih podjetjih dosežejo, da bodo vodstva o možnih problemih začela razmišljati. To je potrebno tudi zaradi tega, ker bo pritisk na delovna me-

sta velik. Program Rudnika Velenje je usmerjen k doseganju konkurenčnosti, za cilj si je postavil tudi to, da ne bo odpustil nikogar. Ministrstvo ne more prevzemati odgovornosti podjetij za svoje prestrukturiranje. Ko si bodo podjetja postavila cilje, pa bo ministrstvo lahko pomagalo.

Golob je navedel še konkreten primer Elektra Gorenjske, v katerega sestavu so tudi male hidroelektrarne, ki so mu povsem napoti. Po novem naj bi bile profitabilne tako male zasebne kot sedaj državne male HE. Elektro Gorenjske bo male HE zato predalo v zasebno upravljanje, s čimer bo racionaliziralo svoje poslovanje.

Izток Čilenšek je v zvezi s posledicami uveljavitve energetskega zakona za število in položaj zaposlenih predlagal državnemu sekretarju, naj direktorjem priporoči pogovore s sindikatom, na katerih naj bi pojasnili, kako bodo reševali probleme presežnih delavcev in njihove manjše socialne varnosti.

F. K.

Območna organizacija ZSSS za Ljubljano z okolico se predstavlja (2)

Dobrih podjetij skoraj ni

Prejšnji teden smo predstavili notranjo organizacijo in delitev dela, interno računalniško mrežo in del pogovora z Milošem Trampužem o razmerah v sindikatu kmetijstva in živilske industrije. Nadaljujemo z opisom razmer v kemični, gumarski in nekovinski industriji, gradbeništvu, prometu in zvezah, sindikatih s področja negospodarstva ter v sindikatu upokojevcev.

V kemični industriji je posebej zanimiv primer Ilirija, podjetje v skoraj 100-odstotni lasti zasebnika, do česar je prišlo zaradi denacionalizacije. Miloš Trampuž opazuje zlasti to, da lastnika zanima skoraj izključno dobiček. Zaradi tega prihaja do pritiska za zmanjšanje plač in tudi zmanjšanje števila zaposlenih. Direktor se pritožuje tudi zaradi povečanega prispevka za uporabo mestnega zemljišča. Po njegovem mnenju želi Ljubljana s tako visokim prispevkom industrijo izriniti iz mestnega jedra. Zaradi tega lastnik razmišlja o selitvi tovarne v zunajmestno okolje. Ker je del proizvodnje že organiziran v len-davski občini, je to tudi možna smer selitve. Podoben pritisk za znižanje stroškov dela opazuje Trampuž tudi v medvoškem Colorju. Začelo se je z novo sistemizacijo delovnih mest, s čimer je precej delavcev razvrščenih v nižje razrede, zaradi česar so tudi plače nižje. Kemična industrija je imela zadnja leta plače praviloma nad ravnijo, določeno s kolektivno pogodbo. V nadaljevanju lahko po Trampuževih besedah pride tudi do ugotavljanja presežnih delavcev. Negotovost zaradi vstopanja v EU je velika, zlasti v delovno intenzivnih dejavnostih lahko kmalu pride do odpuščenja presežnih delavcev.

Trampuž opazuje tudi poskuse direktorjev, da bi pri sprejemanju programov presežnih delavcev zaobšli sindikat. Če pa s programom sindikat vseeno seznanijo, pa njegovih mnenj in pripomb ne upoštevajo. Tako je bilo v Iliriji in še nekaterih podjetjih. Podjetniki skušajo onemogočiti tudi ustanovitev svetov delavcev, če pa jih dovolijo, pa skušajo čimbolj ovirati njihovo delo. Takšno ravnanje je po Trampuževem mnenju povezano z željo po spremembi zakona o soupravljanju, s čimer delodajalci nenehno grozijo. Uveljavitev zakona o kmetijsko-gozdarski zbornici je odprla vprašanje statusa in števila zaposlenih v kmetijski pospeševalni službi. Ne-

dorečen je tudi način lastninjenja veterinarskih, gozdarskih in svetovalnih služb. Svetovalci imajo sicer še dovolj dela, le tega, v kateri organizaciji naj bi po novem delali, ne vedo.

Peke silijo delati ves dan

Povečevanje števila manjših pekarn in tudi prodajaln je sprožilo pritisk na peke, da bi delali ves dan. Delavci so skoraj prisiljeni delati ves dan, pogosto ne morejo izkoristiti pravice do dnevnega in tedenskega počitka. Problem je tudi delo na črno. Pekarstvo je zdaj dokaj konjunktura dejavnost.

V lesarstvu potekajo prave in tihe prisilne poravnave

Po besedah Maje Kavec, sekretarke območnega odbora Sinlesa, je bilo v lesarstvu veliko podjetij ukinjenih in očiščenih že pred leti, vendar je tudi zdaj o uspešnosti podjetij mogoče govoriti le, katero je manj slabo. Sedaj poteka prisilna poravnava v Lesni industriji Litija, zaenkrat uspešno. Uspeh bo zelo verjetno posledica tega, da se je Svea odločila delno odkupiti terjatve in s tem postala 80-odstotni lastnik. Seveda je tudi ta prisilna poravnava povezana z zmanjšanjem števila zaposlenih.

Prisilna poravnava poteka tudi v Hoji Mobiles iz Polhovega Gradca. Tudi to podjetje se bo verjetno rešilo s povezavo z zunanjim, vendar tujim partnerjem, ki naj bi vložil denar in ohranil zanimiv proizvodni program.

V nekaj podjetjih, najbolj poznana sta Inles in Kli Logatec, poteka nekakšna tiha prisilna poravnava. Inlesu se, kot kaže, obetajo boljši časi. Podjetje Inles iz Sodražice posluje z rdečimi številkami, zaradi katerih delodajalci izsiljujejo znižanje plač. Usoda podjetja je negotova.

Posebno poglavje so podjetja v lasti Slovenske razvojne družbe. Eno takšnih je Stol iz Duplice pri Kamniku. Od 1300 delavcev leta 1990 jih je zdaj ostalo le še 400. Ker imajo v podjetju tudi ve-

Maja Kavec, sekretarka območnega organizacije ZSSS za Ljubljano z okolico, pravi, da uspešno rešujejo probleme članstva zlasti zaradi dobre pravne službe, v kateri se vsak dan oglasi veliko članov.

liko invalidov, si sindikat prizadeva za ustanovitev invalidskega podjetja. Zadeva že nekaj časa stoji na mestu, ker ministrstvo za delo, po besedah uprave, za ustanovitev tega podjetja nima denarja.

Poseben problem je Tapo iz Ljubljane, kjer Slovenska razvojna družba zavlačuje s prodajo poslovnih prostorov znanemu kupcu, ki bi prevzel tudi delavce, ker čaka, da bodo le-ti dobili pravo vrednost (beri: višjo ceno).

V gostinstvu in turizmu, za katero tudi skrbi Maja Kavec, večjih problemov ni. Delavci so najbolj nezadovoljni zaradi presežnih ur, ki jih delodajalci pravilo-

ma ne plačujejo, delavci pa ne vedo, kdaj jih bodo lahko izkoristili. Plače v tej panogi so bile prejšnja leta nekoliko nad ravnijo, določeno s kolektivno pogodbo, sedaj pa so se marsikje znižale na raven kolektivne pogodbe. Težave bodo v **Hotelu Ilirija**, ki bo zaradi prenove štiri mesece zaprt. Kako bo v tem času z delavci, z upravo še ni dogovorjeno.

Varnostniki hočejo status policistov

Eden večjih problemov Sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (SKVNS) je status varnostnikov. Ti se po plačah želijo izenačiti s policisti. Njihove želje bo treba ovrednotiti tudi strokovno, saj je nedorečeno, kaj pomeni izraz "uporaba najmanjše možne sile". Po besedah **Stane Zupančiča**, sekretarja območnega odbora SKVNS, je vprašanje postalo aktualno po napadih na varnostnike v Domžalah in Intersparu na Viču. Varnostniki zaradi tega menijo, da se je treba dogovoriti o njihovi vlogi pri zagotavljanju javne varnosti. Varnostniki torej menijo, da njihovega dela ni mogoče vrednotiti zgolj skozi profit. Poleg tega opozarjajo tudi na delo na črno, zaposlovanje upokojevcev, izkoriščanje študentov. Veliko varnostnikov ima le pogodbo za določen čas, zaradi česar so vseskozi na prepihu in se ne morejo točiti za svoje pravice.

Da položaj zaposlenih v komunalnih podjetjih ni dober, dokazujejo številne prošnje za socialno pomoč. Te so dokaz, da plače komunalcev niso tako visoke, kot je vtis v javnosti.

Hvaležnost na kvadrat

Posebej zanimiv primer se je zgodil službi pravne pomoči, ki je zastopala eno od delavk Snage. Ta je na račun neplačane stavke pred desetletjem od podjetja iztožila prek 200.000 mark. Ker naj bi služba pravne pomoči zanjo vložila še dodatne tožbene zahtevke, so ji predlagali, naj poravnava sindikalno članarino. Raje, kot da bi plačala članarino, je iz

Svobodnih sindikatov izstopila. Hvaležnost organizaciji, ki je članici pomagala do pravice, je torej v tem primeru skoraj nična.

Območni odbor **Sindikata delavcev v državnih in družbenih organih Slovenije** se po Zupančičevem mnenju lahko pohvali, da mu je uspelo mestne oblasti v Ljubljani prepričati, da so v začetku letošnjega leta prevzele pravice delavce, ki so bili prej zaposleni na krajevnih skupnostih. Uspeh je tudi to, da bo zdaj končno rešeno vprašanje uporabe potrdil za premalo izplačane plače, ki jih bodo delavci lahko uporabili pri lastninjenju državnega premoženja.

Območni odbor SDDO je obravnaval četrto verzijo predloga zakona o javnih uslužbencih. Ima zlasti eno resnejšo pripombo, ki zadeva uzakonitev pravice do stavke. Zakon mora po mnenju sindikata bolj natančno kot sedaj določiti, katera dela je kljub stavki treba opravljati – določiti mora torej dela, ki so za funkcioniranje države nujno potrebna.

Na vsak način pa nov zakon o javnih uslužbencih za zaposlene ne bo več tako ugoden, kot je sedanja zakonodaja. Glavna razlika bo v zmanjšani socialni varnosti, saj bodo delovna mesta izpostavljena konkurenci. Zaradi tega bo tudi v državni upravi prihajalo do presežnih delavcev. Miselnost, da je za delavce v državni upravi vse v redu je po Zupančičevem mnenju že sedaj napačna, saj so njihove izhodiščne plače nižje kot v gospodarstvu.

Zaradi neuspešne prisilne poravnave imajo težave tudi delavci invalidskega podjetja Dan d. d. Prisilna poravnava je sicer podaljšana za eno leto, vendar še vedno ni jasno, kaj bodo upniki lahko dobili. Več invalidov so poslali na čakanje, vendar jim za ta čas niso plačali nadomestila. Po prijavi na inšpekcijo ta problem rešujejo tako, da čakajočim nekaj dajo in se tako izognejo temu, da bi invalidi dobili pravico prijaviti se na zavodu za zaposlovanje. Območni odbor bo po besedah **Stane Zupančiča** zaradi tega članice (v podjetju deluje tudi Pergam) obvestil o možnosti, da pravna služba zahteva izvršbo njihovih pravic. To lahko zahteva za vse tiste, ki terjatev še niso spremenili v lastniške deleže. Problem je dodatno kompliciran še zaradi tega, ker invalidsko podjetje ne more v stečaj brez soglasja vlade. Ve-

činski lastnik Dana je sicer podjetje Alpe Adria d. o. o. Zupančič meni, da so bili delavci opeharjeni in bodo, kot vse kaže, ostali brez vsega. Podjetje Dan je že zaradi tega, ker ne opravlja osnovne dejavnosti in delavcem ni zmožno izplačevati denarnih prejemkov (dolguje jim celo bolniška nadomestila), zrelo za stečaj. To kar se v njem dogaja, pa je le umiranje na obroke.

Pri **Sindikatu Vir**, za katerega tudi skrbi **Stane Zupančič**, bo verjetno prišlo do novih problemov, ko bodo delavci vrtecev prešli v devetletne osnovne šole. Sedaj se ta sindikat loteva zlasti problemov napredovanj. Drug problem je razlika med pedagoškimi in drugimi delavci v vzgojnih zavodih, šolah i raziskovalnih ustanovah. Ker imajo vsi ti občutek zapostavljenosti, bo po Zupančičevem mnenju treba okrepiti aktivnost posebne konference nepedagoških delavcev pri **Sindikatu Vir**.

Prenosni notesniki omogočajo sekretarjem, da ob obiskih in pogovorih v podjetjih uporabijo vso datoteko območne organizacije.

Čudne disciplinske

Osrednji problem **sindikata kulture**, za katerega tudi skrbi **Stane Zupančič**, je delovni čas. Pogosto namreč prihaja do dela v podaljšanem času, pogoste so obveznosti, ki jih vnaprej ni mogoče planirati. Marsikaj pa je odvisno od odločitve ustavnega sodišča, ki mora razsoditi o tem, ali je konkurenčna klavzula skladna z ustavo. Operni pevec, zaposlen v operi, po sedanjih normah načelno ne sme brez soglasja svojega delodajalca nastopati na drugih odrih.

Območni odbor **sindikata zaposlenih v gradbeništvu** se je po besedah sekretarja **Jožeta Bobna** ukvarjal zlasti s terjatvami delavcev do podjetij. Precej primerov se je nanašalo na nezakonita prenehanja delovnega razmerja. Razme-

re na sodiščih so boljše, odkar imajo nezakonita prenehanja delovnega razmerja prednost. Taki primeri so zdaj praviloma rešeni v enem letu, prej so trajali tudi po štiri in več let. Spori v zvezi z drugimi denarnimi terjatvami pa še vedno trajajo dolgo, predolgo za čakajoče. Sedaj ni nobenega podjetja, ki bi bilo v večjih težavah. Probleme imajo le posamezni delavci, ki jih doletijo "čudne disciplinske" ali jih premestijo v drugo podjetje.

Je pa sindikat gradbincev (SDGD) zanimiv tudi za zaposlene, ki so prej bili povezani v druge sindikate. Ker je bolj aktiven od sindikalne konkurence, se zanj zanimajo delavci Geodetskega zavoda. O vstopu v sindikat gradbincev se pogovarjajo tudi z delavci Geoinženiringa. Ker ima večina zaposlenih v teh dveh družbah višjo ali visoko izobrazbo, pripravljajo območna organizacija zanje podjetniške kolektivne pogodbe, ki bodo v tarifnih prilogah imele večje stimulacije za delavce.

nja Vrhnika poteka prisilna poravnava, ki naj bi bila za zaposlene čim manj boleča. Obrat v Šoštanj so že zaprli, delavci iz obrata v Domžalah pa bodo premeščeni na Vrhniko. Delavci so pred tremi meseci podpisali sporazum, po katerem podpirajo sanacijo. Vodstvo po besedah Dušana Bajdeta sprejetih obveznosti ne izpolnjuje v celoti. Število presežnih delavcev bo znano šele septembra, do takrat pa naj bi bilo ustanovljeno še invalidsko podjetje. Kako bo z delavci Industrije usnja Vrhnika, bo torej bolj znano šele v jeseni.

Sanacija poteka tudi v Rašici, ki je med 11 podjetij, v katerih Slovenske razvojna družba izvaja poseben projekt. Med delavci zaenkrat ni hujših travm. Možnosti Rašice po Bajdetovih besedah niso blesteče. Podjetje izpolnjuje sporazum z delavci, po katerem so plače redne, tudi drugi prejemki so skladni s kolektivno pogodbo. Na plačevanje po kolektivni pogodbi pa so prešli šele v začetku letošnjega leta.

Na naše vprašanje, kako je urejeno za delavke iz bivšega obrata Moravč, je Bajde povedal, da imajo prevoz na delo organiziran, vendar jim podjetje plačuje le 60 odstotkov stroškov. Rašico zdaj vodi nova direktorica, ki je bila prej članica nadzornega sveta, predsednik nadzornega sveta pa je hkrati največji upnik.

Na naše vprašanje, ali kakšna tovarna sploh izstopa kot boljša, je Bajde odgovoril, da je v vseh podjetjih podobno. Plače prejmejo delavci praviloma z zamikom, velik uspeh sindikata je, če so skladne s kolektivno pogodbo. Precej direktorjev pa skuša kolektivno pogodbo razlagati po svoje, eden od takšnih primerov je podjetje Inini. Zaradi več takšnih samovolj je v podjetju intervenirala tudi delovna inšpekcija, vendar to ni veliko zaleglo.

Pri članih **sindikata obrtnih delavcev** pazimo na diskretnost, pravi sekretar območnega odbora tega sindikata **Dušan Bajde**. Obvestila in vse drugo jim pošiljajo le na dom. V tem sektorju gospodarstva so največji problem šikane, grožnje s knjižico so vsakdanji pojav. To, da zaposleni ne prejmejo regresa za letni dopust ali da prejmejo močno zmanjšanega, je povsem običajno. Ker intervencije sindikalistov ne zaležejo, vlaga pravna služba za te delavce kar precej tožb, ki se nanašajo na denarne zahtevke (pomaloma izplačane plače, regresi ...). Pri tem pa je treba računati, da se zadeve na sodiščih vlečejo. Za denarne zahtevke so stroški kar visoki, saj je treba plačati tudi sodne takse.

Franček Kavčič

“Pri pripravi tega zakona za drugo obravnavo so bila upoštevana tri temeljna izhodišča,” je začel minister Rop. “Prvo sta zahtevala državni zbor kot širša javnost, se pravi sporazum med socialnimi partnerji in njihov dogovor. V zakonskem predlogu je bil dogovor med socialnimi partnerji upoštevan v celoti.

Drugo vodilo so bila stališča in mnenja državnega zbora, sprejeta na prvi obravnavi, ki so jih tvorca zakona tudi upoštevali v predlogu zakona za drugo obravnavo.

Tretji temelj so bile strokovne izboljšave zakona, zlasti v tistem delu, ki govori o dodatnem pokojninskem zavarovanju. Pri tem so sodelovali nekateri domači in tuji strokovnjaki z ministrstva za finance in programa PHARE, zlasti v tistem delu, ki govori o davčnem aspektu.”

Rop je del zakona, posvečen dodatnemu pokojninskemu zavarovanju, ocenil kot zelo kvalitetnega.

Potem je govoril o prvem delu zakonskega predloga, ki obravnava obvezno zavarovanje, pribitkih in odbitkih za zavarovalno dobo, valorizaciji pokojnin, državnih in vdovskih pokojnin itd.

Celoten sistem ima tri sklope, obvezno pokojninsko zavarovanje, obvezno dodatno zavarovanje in pa prostovoljno dodatno zavarovanje.

Med novimi pravicami, opredeljenimi v zakonu, velja omeniti zlasti pravico do vdovske pokojnine, pravico do državne pokojnine in pra-

zavarovalne dobe namesto sedanjih desetih let.

Uveden je institut delovne dobe, ki predstavlja leta zavarovalne dobe kot časa dejanskega opravljanja dejavnosti, na podlagi katere je bilo sklenjeno obvezno pokojninsko zavarovanje. Delovna doba v večji meri kot pokojninska doba upošteva obdobja dejanskega opravljanja dejavnosti pred letom 1983, ko nekaterim kategorijam zavarovancev predpisi še niso omogočali vstopa v obvezno pokojninsko zavarovanje in za katera so bili naknadno plačani prispevki.

Zavarovanec bo imel pravico do polne pokojnine, ko bo (moški) dosegel starost 63 let in imel 40 let delovne dobe oziroma (ženske) 61 let in 38 let delovne dobe. Da bi to dosegli, se bo starostna meja prihodnje leto začela povečevati po štiri mesece letno za ženske in šest mesecev letno za moške. Zakonsko določeno starost bi tako uveljavili leta 2009. V pokojninsko dobo se upoštevajo tudi dokupi let.

Pravico do starostne pokojnine z odbitki (0,3 odstotka mesečno) zavarovanec pridobi z izpolnjenim 58 letom starosti, če je pri tem delal 40 oziroma 38 let. Pred dopolnitvijo polne starosti in brez odbitkov pa se lahko upokoji delavec(ka), ki je dopolnil(a) 40 oziroma 38 let delovne dobe in je delo izgubil(a) zaradi naslednjih vzrokov: zaradi stečaja, druge oblike prenehanja delodajalca in če mu (ji) ni možno zagotoviti druge zaposlitve; če mu (ji) je delovno razmerje prenehalo

bujati posameznike, da bi delali kako leto, dve preko polne delovne dobe in starostne meje za upokojevanje. Ne želimo, da bi ljudje delali pet, deset let dlje, ciljamo na tista leta starosti, ki smo si jih zastavili kot cilj upokojitvene starosti in ki so tudi mednarodno primerljiva, to pa je v povprečju okrog 60, 61 let,” je dejal Anton Rop. “Glede na prvo branje je to novost, zdaj skušamo predvsem s spodbujevalnimi ukrepi vplivati na daljše delo. To določilo vnaša določeno negotovost v izračune finančnih posledic, ker je vprašanje, kako bodo državljani koristili to ugodnost. Vsekakor pa je takšen sistem motivacije za pokojninsko blagajno finančno še vedno pozitiven. To je važno povedati tudi ob oceni javnofinančnih učinkov. Bonusi in odprta shema pomenijo, da bodo posamezniki raje delali dlje in da bodo zaradi tega javnofinančni učinki pozitivni.”

Odmerne stopnje in usklajevanje pokojnin

Za zavarovance, ki se bodo prvič zavarovali po začetku pokojninske reforme, se bo odstotek za odmero pokojnine določil tako, da se bo za prvih 15 let pokojninske dobe pokojnina odmerila v višini 35 odstotka pokojninske osnove za moške oziroma 38 odstotka za ženske. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se bo pokojnina povečevala po 1,5 odstotka letno.

no pokojnino naj bi dobili vsi, ki bodo dopolnili 65 let in so med petnajstimi in petinšestdesetim letom najmanj 30 let prebivali v Sloveniji. Dodan pa je (kot je zahteval državni zbor) premoženjski cenzus. Pravice do državne pokojnine ne bodo imeli tisti, ki imajo druge do-

Anton Rop: Upokojenci bodo delili usodo zaposlenih. Če bo šlo delavcem dobro, bo dobro tudi upokojencem, če bo gospodarska kriza, bodo upokojenci delili usodo za zaposlenimi.

Pri tem so bile zlasti pomembne razprave v vladi, ki so se dotikale davčnih olajšav, cenovnih itd.”

Zakon predvideva obvezno in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Pri obveznem gre za zavarovanje tistih, ki so že zdaj zavarovani s povečano prispevno stopnjo in ki bodo prešli s tovrstnega zavarovanja na kapitalsko financiranje. Gre za zaposlene, ki imajo vsaj še 15 let delovne dobe pred seboj.

Razčiščeno je, kdo je nosilec obveznega dodatnega zavarovanja. To je sklad obveznega dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki se bo združil s kapitalskim pokojninskim skladom, vendar bo deloval samostojno. Razmišljajo pa še, ali ne bi nemara tudi prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje upravljal kapitalski pokojninski sklad.

starosti in le, če je bil v prostovoljno zavarovanje vključen najmanj 15 let (180 mesecev). Pri tem še ni soglasja, ali je meja 15 let praviša; v tujini so vzorci različni, najnižja meja pa je praviloma deset let.

Kolikšna naj bi bila dodatna pokojnina

Ministrstvo za delo in ministrstvo za finance sta izračunali dodatne pokojnine pri različnih bruto plačah ob enakih ostalih pogojih, starosti, zavarovalni dobi, donosu, rasti plač, stroških zavarovanja itd.

Predvideli so 2-odstotni donos na leto, 2-odstotno rast plač, 9-odstotne stroške zavarovanja itd..

Na primer, če začne 25-letna ženska varčevati in varčuje do 61. leta starosti ter ima bruto plačo 100.000 tolarjev (70.000 približno neto), znaša mesečna premija 5800. Pri 300.000 tolarjih bruto plače bi bila taka premija 17.000 tolarjev mesečno. Fond ob upokojitvi bi znašal v prvem primeru dobrih pet, v drugem pa petnajst milijonov, dodatna pokojnina pa bi do smrti znašala od 22.000 oziroma 66.000 tolarjev mesečno.

Pri moških je tabela za izračun premij in izplačanih rent zaradi večje smrtnosti navidezno ugodnejša kot pri ženskah, vendar se po Ropu na koncu oba izračuna nekako izenačita. Zato

Ohranjeni temelji pokojninske reforme

Ministrstvo za delo predstavilo predlog pokojninskega zakona, kot ga je pripravilo za drugi krog razprave v državnem zboru

iz operativnih razlogov ob izpolnjevanju posebnih pogojev, določenih v tem zakonu; če je skladno z določili tega zakona postal(a) invalid; če ima status brezposelne osebe in je bil(a) v zadnjih 24 mesecih vsaj 12 mesecev kot brezposeln(a) prijavljen(a) na zavodu za zaposlovanje; v primeru, ko je zavarovancu(ka) prenehalo delovno razmerje na podlagi programa, po katerem je delodajalec dolžan na njegovo (njeno) mesto zaposliti mlajšo brezposelno osebo, v skladu s pogoji, ki jih ureja poseben zakon. Odbitki od pokojnine zaradi predčasne upokojitve pa s starostjo takšnega upokojevanca(ke) padajo.

V zakonu so določena merila, na podlagi katerih se sklepajo kolektivne pogodbe med delodajalci in sindikati, za dodatno zavarovanje, ki naj delavcem posameznega delodajalca omogoči kritje izpada pokojnine zaradi odbitkov na račun upokojitve pred polno starostjo, če je takšna upokojitev v interesu delavca in delodajalca. Takšna merila so denimo vsaj 20 let dela na delovnih mestih, kjer tempo narekuje stroj, kjer je stalno nočno ali stalno triizmensko delo.

Na račun starševstva se upokojitvena starost lahko zniža na največ 56 let za ženske oziroma 58 let za moške.

Spodbude za daljše delo

Povečanje pokojnin za daljšo delovno dobo je odmerjeno po enaki metodi kot odbitki, za moške po 63. letu starosti in za ženske po 61. letu in ob polni delovni dobi.

“V sistem smo vpeljali dodatno motivacijo. Ko se bo posameznik oziroma posameznica odločila, da bo delala dlje eno, dve ali več let, bo odmerila stopnja za ta leta podvojena. Želimo spod-

Vsi že zaposleni pa bodo imeli dejansko odmereno stopnjo, h kateri se bo prištevalo 1,5 odstotka letno za vsako nadaljnje leto delovne dobe. To pa je povezano s številnimi, tudi tehničnimi problemi, kako v prihodnje izpeljati usklajevanje pokojnin, še zlasti, ker je v zakonu določeno, da se obstoječi upokojenci ne morejo razlikovati od bodočih upokojencev, da je torej treba usklajevanje opraviti tudi pri obstoječih upokojencih.

Temeljno načelo gibanja pokojnin v prihodnje je (zahteva predvsem upokojevalskih organizacij, strinjali pa so se tudi socialni partnerji), naj pokojnine delijo usodo plač. Sprejeta je bila teza, naj se pokojnine usklajujejo toliko, kot se bodo plače usklajevale z rastjo življenjskih stroškov.

Zanimivo pa je vprašanje, kaj naj se zgodi s pokojninami, če v posameznem letu ne bi bilo dogovora o socialnem sporazumu ali zakona o plačah. V tem primeru bi se pokojnine usklajevale enkrat letno, februarja.

In kaj storiti, kadar plače realno padajo, kadar rastejo počasneje od cen? Rešitev je naslednja: kadar se v posameznem koledarskem letu plače povečajo manj od rasti življenjskih stroškov, se pokojnine povečajo prav toliko kot plače. Torej ne toliko kot življenjski stroški.

Ko bo šlo dobro zaposlenim, bo dobro tudi upokojencem, ko bo šlo zaposlenim slabo, bodo upokojenci delili z njimi isto usodo ...

Vdovske in državne pokojnine

V državnem zboru bo verjetno še precej govora o državnih in vdovskih pokojninah. Držav-

hodke, ki presegajo cenzus za varstveni dodek.

“Dodatek uvajamo leta 2001 pri državljanih, starih vsaj 70 let, starostno mejo pa potem do leta 2006 postopno znižujemo na 65 let,” je pojasnjeval minister Rop. “Bistvo pri vdovski pokojnini pa je, da bodo tisti vdovci in vdove, ki imajo lastno pokojnino, imeli možnost pridobiti del pokojnine zakonskega partnerja. Poleg lastne starostne in invalidske pokojnine je torej možno pridobiti še 15 odstotkov zneska vdovske pokojnine. Pri tem pa vsota obeh zneskov ne sme presežati povprečne slovenske pokojnine preteklega leta. Ker smo se držali pravila, da je pri uvažanju ugodnosti treba paziti tudi na javnofinančne učinke, smo tudi pri vdovskih pokojninah predvideli zelo postopno uvajanje. Uvedle se bodo šele leta 2001 in v tem prvem letu bo dodana vdovska pokojnina lahko znašala samo 2,5 odstotka. Šele leta 2006 bo dosegla višino 15 odstotkov.

Držali smo se torej načela zelo postopnega uvajanja obeh teh pokojnin, zaradi siceršnjega postopnega uvajanja pokojninske reforme. Tako bo obe pokojnini polno uveljavljeni šele potem, ko bo pokojninska reforma tudi v smislu javnofinančnih učinkov dala rezultate, torej okoli leta 2005 ali 2006.”

Temelj reforme - dodatno pokojninsko zavarovanje

V nadaljevanju je minister Anton Rop predstavil nekatere novosti v zvezi z dodatnim pokojninskim zavarovanjem.

“V tem delu je pokojninska reforma res prava reforma,” je dejal. “Uvajamo nove vire financiranja pokojnin v Sloveniji v prihodnje, omogočamo dolgoročno, stabilno varčevanje in delamo prostor za bodoče pokojninske reforme, odprl pa se bo tudi prostor za nadomestitev plače v času upokojitve.

Bolje situirani bodo plačevali več

Zelo pomembno pravilo pri prostovoljnem pokojninskem zavarovanju je, da se bodo vanj lahko vključili le tisti, ki so zavarovani v obveznem pokojninskem zavarovanju, in to samo v določenem deležu od prispevkov, ki jih plačujejo v obvezno zavarovanje.

To je zelo pomembno določilo, kajti nemože je, da bi bil nekdo prostovoljno zavarovan in bil deležen ugodnosti, ki jih nudi država, ne bi pa vplačeval v obvezno zavarovanje in ne bi bil soudeležen pri obvezni solidarnosti, ki izhaja iz tako imenovanega prvega pokojninskega stebra. To pomeni, da bodo morali tisti, ki imajo večje plače in ki bi lahko bistveno več plačevali v prostovoljni sklad, več plačevati v prvi stber in bolj sofinancirati tudi solidarnost, če bodo hoteli vplačevati zavarovalne premije v prostovoljni pokojninski sklad. Če bodo bolje situirani želeli uveljaviti ugodne davčne olajšave pri prostovoljnem zavarovanju, bodo morali plačati večje prispevke v obvezno zavarovanje.

“To se nam zdi ena najpomembnejših varovalk v tem sistemu: velike davčne olajšave, relativno velika pokojnina iz tega naslova, vendar tudi sočasno velika solidarnost. In onemogočeno izogibanje plačevanju prispevka,” je določilo komentiral Anton Rop.

Davčne olajšave seveda niso neomejene. Država nudi davčno olajšavo do višine 24 odstotka prispevkov, ki ste jih vplačali v obvezno zavarovanje. Vendar nominalna vrednost teh 24 odstotkov ne sme preseči vrednosti 30.000 tolarjev mesečno, saj ciljna skupina niso ljudje z najvišjimi dohodki. Država pa ne nudi davčne olajšave za prispevke, nižje od 3000 tolarjev na mesec.

Zavarovanec pridobi pravico do dodatne pokojnine, ko izpolni pogoj za pridobitev starostne pokojnine, vendar nikoli ne pred 58. letom

v prid jasnosti primera nismo posebej navedli izračuna za moške (ker naj bi bil tako ali tako le navidezen).

Pri tem varčevanju je seveda starost izjemnega pomena; če bo zaposleni začel varčevati v prostovoljnem pokojninskem skladu že pri starosti 25 do 30 let, bo znesek dodatne pokojnine dosti višji, kot če se bo za to obliko pokojninskega varčevanja odločil denimo pri 40 letih starosti ali še kasneje. Če bo delavka začela varčevati šele pri 40 letih starosti, bo do upokojitve njen dodatni fond za pokojnino omogočal samo okroglih 10.000 tolarjev dodatne pokojnine mesečno. Pri začetku varčevanja pri 45 letih pa bo dodatna pokojnina ob prej omenjenih varčevalnih pogojih praktično enaka varčevalni premiji.

“Sistem dodatnega zavarovanja več kot kompenzira izpad pravic za mlajše generacije, torej je še kako medgeneracijsko naravnano,” ocenjuje minister za delo Anton Rop. “Če se po eni strani nedvomno znižujejo pravice v prvem stebri, če bodo morali mladi nedvomno delati dlje, pa jim sistem dodatnega varčevanja omogoča več kot kompenzacijsko izpadlega. In to do 40. leta starosti. Pri tem je soudeležena država z davčnimi olajšavami. Z raznimi spodbudami in davčnimi olajšavami prispeva k 5800 tolarjev visoki premiji kar polovico. Zanimive pa so olajšave tudi pri povprečnih in rahlo nadpovprečnih plačah in tja do začetka varčevanja pri štiridesetih letih starosti.”

Minister Rop je zelo vesel, da jim je uspelo ta pomemben del pokojninske reforme ohraniti v zakonu in dodati primerne davčne olajšave. Ne dvomi, da dodatno zavarovanje ne bi doživelo podobnega zanimanja kot stanovanjsko varčevanje, vsaj pri tistih, ki imajo povprečne ali nadpovprečne plače. Odpira pa se tudi možnost za večanje solidarnosti, se pravi, da bomo ohranjali najnižje pokojnine na ravni, ki bo omogočila sorazmerno dostojno življenje v starosti.

V državnem zboru se začne drugi krog razprave o zakonu o pokojninski reformi, zato se nam je zdelo prav, da pred javnostjo razgrnemo nekatere vsebinske rešitve in spremembe, ki jih je doživel predlog zakona po prvem branju v parlamentu. Pri tem nam je ustreglo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki je v začetku tedna pripravilo tiskovno konferenco, na kateri je minister Anton Rop predstavil vsebino za drugo branje pripravljene predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Amandmajev na zakon je več kot 200, prihajajo pa še novi. Zakon posega v mnoge interese, zato bo amandmajev še bistveno več. Veljati naj bi začel v začetku prihodnjega leta.

vico do dodatka za rekreacijo. Ta je eksplicitno opredeljen, vendar kot pravica do dodatka za rekreacijo ali pravica do enkratnega denarnega dodatka.

“Gre za to,” je dejal Rop, “da smo omogočili prilaganje pokojnin tudi v tem delu morebitnim spremembam plačnega sistema v prihodnje. Tako v prihodnje konec leta v decembru ne bomo več spremljali povečanja plač kot zdaj, ampak dejanska izplačila in posebej evidentirali božičnice in trinajste plače ter temu prilagajali izplačevanja pokojnin.”

Osnova - osemnajst najugodnejših zaporednih let

Predlog novega pokojninskega zakona določa, naj bi pokojninsko osnovo obračunavali v katerih koli zaporednih najbolj ugodnih 18 letih

PRAVNI SVETOVALEC

Lučka Böhmler,
svetovalka predsedstva
ZSSS

Pokojninska reforma

Zanima me, kdaj bom glede na načrtovano pokojninsko reformo izpolnila minimalne pogoje za upokojitev. Sem ženska, rojena 1. 9. 1949. Konec leta 1999 bom dopolnila 35 let delovne dobe in sem mati dveh otrok.

Odgovor sem pripravila na podlagi predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki v tem trenutku še čaka na drugo obravnavo v državnem zboru. Zato morate upoštevati, da se bo morda do dokončnega oblikovanja zakona lahko še marsikaj spremenilo.

Opozarjam vas na dejstvo, da je možno dokupovati leta pokojninske dobe, toda let starosti ni mogoče kupiti. Ko računate, kdaj bi se lahko upokojili, morate torej vedno najprej ugotoviti, kolikšna starost je določena kot minimalni upokojitveni pogoj v sedanjem sistemu ali pa za posamezno leto prehodnega obdobja na začetku pokojninske reforme.

Že po sedanjem zakonu mora biti ženska tako za predčasno kot za starostno upokojitev stara vsaj 53 let. To omenjam zato, ker poreformni upokojitveni pogoji ne smejo biti ugodnejši v primerjavi s sedanjim sistemom. Letos ste torej kljub polni pokojninski dobi 35 let za upokojitev premladi za tri leta. Na pokojnino bi morali počakati vsaj do 1. 9. 2002.

To pa je že leto, ki pade v prehodno obdobje pokojninske reforme, ko se ženskam postopno pogoji za upokojitev povišujejo. Za leto 2002 je določena polna pokojninska doba 35 let in 3 mesece (ki pa jo boste vi seveda že presegli) in minimalna upokojitvena starost 54 let. V letu 2002 se vam bo ta starost na račun dveh rojenih in vzgojenih otrok znižala za 3,75 meseca. Iz vaših podatkov je mogoče razbrati, da ste se prvič zaposlili, ko ste bili stari 15 let in da imate torej tri leta zavarovalne dobe pred dopolnjenim 18. rojstnim dnevom. Na račun te zavarovalne dobe se vam v letu 2002 minimalna upokojitvena starost lahko zniža še za 3 mesece. Skupaj znaša znižanje po obeh kriterijih torej 6,75 meseca. Upokojili se boste torej lahko, ko boste stari 53 let in 5,25 meseca. Ker pa ste rojeni septembra, boste to starost dosegli šele v letu 2003, ko pa že veljajo višji upokojitveni pogoji.

V letu 2003 boste za upokojitev potrebovali že 35 let in 6 mesecev polne pokojninske dobe (ki jo boste vi seveda že visoko presegali) in 54 let ter 4 mesece starosti. Na račun materinstva se vam bo ta starost v letu 2003 znižala lahko že za 5 mesecev, na račun zavarovanja pred 18. letom pa tudi za 6 mese-

Leto	Minimalna upokojitvena starost ob polni pokojninski dobi		Polna pokojninska doba	
	Leta	Mesece	Leta	Mesece
2000	53	4	35	0
2001	53	8	35	0
2002	54	0	35	3
2003	54	4	35	6
2004	54	8	35	9
2005	55	0	36	0
2006	55	4	36	3
2007	55	8	36	6
2008	56	0	36	9
2009	56	4	37	0
2010	56	8	37	3
2011	57	0	37	6
2012	57	4	37	9
2013	57	8	38	0
2014	58	0	38	0

Leto	Znižanje starostne meje v mesecih			
	En otrok	Dva otroka	Trije otroci	Dodatek za četrtega in nasl. otroke
2000	0,5	1,25	2,25	1,25
2001	1	2,5	4,5	2,5
2002	1,5	3,75	6,75	3,75
2003	2	5	9	5
2004	2,5	6,25	11,25	6,25
2005	3	7,5	13,5	7,5
2006	3,5	8,75	15,75	8,75
2007	4	10	18	10
2008	4,5	11,25	20,25	11,25
2009	5	12,5	22,5	12,5
2010	5,5	13,75	24,75	13,75
2011	6	15	27	15
2012	6,5	16,25	29,25	16,25
2013	7	17,5	31,5	17,5
2014	7,5	18,75	33,75	18,75
2015	8	20	36	20

Leto	Za eno leto zavarovanja pred 18. letom starosti se ženski zniža starostna meja za takšno število mesecev
2000	0
2001	0
2002	1
2003	2
2004	3
2005	4
2006	5
2007	6
2008	7
2009	8
2010	9
2011	10
2012	11
2013	12

cev. Skupno znižanje znaša torej 11 mesecev. To pomeni, da se boste lahko upokojili, ko boste stari 53 let in 5 mesecev oziroma 1. februarja 2003. Na račun reforme boste morali delati dlje 5 mesecev.

Za vse ženske, ki se bodo upokojile v prehodnem obdobju pokojninske reforme, objavljam razpredelnice, iz katerih si lahko na podoben način same izračunajo svoj možni datum upokojitve.

Po končanem prehodnem obdobju bo za ženske veljala (ob polni pokojninski dobi 38 let!) minimalna upokojitvena starost 58 let. Na račun materinstva se bo ta lahko znižala na največ 56 let. Na račun zavarovanja pred 18. letom starosti pa na največ 55 let!

turistična
agencija **ATRIS**

BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA
ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA
TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Atrisovi dopusti 1999
posebna ponudba
Borze sindikalnega turizma

Obiščite nas ali pokličite na
Atris – turistično agencijo – Ljubljana,
Dalmatinova 4, telefon 061/322-975 ali
061/1341-255, faks 061/326-982.

SLOVENIJA

Družinski dopusti:

FIESA: tri- in štiriposteljne sobe s kopalnico, polpenzion 6000 SIT odrasli, 4200 SIT otroci; **KRANJSKA GORA:** garsonjera za 4 osebe, najem 7400 SIT na dan; **ROGLA:** apartma za 4 osebe, možen najem v avgustu; **ČATEŠKE TOPLICE:** posamezni termini, najem hišice za 4 osebe 7900 do 9500 SIT; **ATOMSKE TOPLICE:** apartma za 4 osebe, 40 % popusta za plavalne karte, 9000 SIT; **PIRAN:** bungalovi za 4 do 5 oseb, cena 11.000 SIT; **SENTANEL:** turizem na kmetiji, triposteljne sobe, TWC, cena polpenziona 3300 SIT

HRVAŠKA

Hotelska ponudba – polpenzion v dvoposteljnih sobah za 7 dni/osebo:

Poreč: – Neptun, 46.600 SIT, – Zorna, 50.600 SIT, – Kristal, 47.200 SIT, – Diamant, 45.100 SIT, – Rubin, 47.500 SIT, – Pical, 58.400 SIT, – Tamaris, 51.400 SIT; **Selce:** – Selce, 33.000 SIT, – Varaždin, 35.300 SIT; **Otok Hvar:** – Mina (Jelsa), 36.400 SIT, – Fontana, 34.400 SIT; **Pula:** – Histria, 47.000 SIT, – Palma, 38.300 SIT; **Rabac:** – Castor, 42.100 SIT, – Marina, 47.500 SIT; **Opatija:** – Ambasador, 80.500 SIT; **Otok Korčula:** – Liburnia, 46.200 SIT, – Marco Polo, 40.700 SIT; **Dubrovnik:** – Adriatic, 32.800 SIT, – Splendid, 43.300 SIT.

Apartmaji oziroma bungalovi za 4 osebe – tedenski najem:

Novigrad – Kastanja: bungalovi, polpenzion 4.900 SIT, v juliju –10 %; **Savudrija – Montenegro:** počitniške hišice, polpenzion 4.200 SIT, najmanj 3 dni; **Novigrad:** trisobno stanovanje, do 6 oseb, dnevni najem 8.000 SIT; **Dajla:** najem apartmaja, 8.000 SIT dnevno; **Poreč:** Lanterna 93.000 SIT, Luna 99.100 SIT; **Rovinj:** Vile Rubin, 62.500 SIT; **Pula:** Punta Verudela, 77.100 SIT; **Primosten:** apartma za 5 oseb, 65.000 SIT; **otok Hvar:** Pinus, 82.200 SIT; **otok Korčula:** Bon Repos, 84.400 SIT; **otok Pag:** Stara Novalja, 78.000 SIT.

Prijazen dan vam želim!

Direktor Metod Zalar

skei Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

I. Izhodiščne bruto plače po kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo (Ur. l. RS, št. 37/96), Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99), za JULIJ 1999 v SIT

Zahtevnostna skupina tarifni razred	Relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I. Enostavna dela	1,00	56.803
II. Manj zahtevna dela	1,12	63.619
III. Srednje zahtevna dela	1,25	71.003
IV. Zahtevna dela	1,45	82.364
V. Bolj zahtevna dela	1,60	90.884
VI. Zelo zahtevna dela	1,90	107.925
VII. Visoko zahtevna dela	2,25	127.806
VIII. Najbolj zaht. dela	2,60	147.687
IX. Izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	176.089
Eskalacija	(Januar 99) 5,5 %	

Aneks št. 2

Zakon o minimalni plači, o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999–2001 (Ur. l. RS, št. 39/99 z dne 25. 5. 1999)

ZAKON OMEJUJE LE RAST IZHODIŠČNIH PLAČ, NE PA TUDI RASTI MASE PLAČ!

2. Regres za letni dopust za leto 1999 (V skladu z ZMPUPR, Ur. l. RS, št. 39/99)

– najmanj	102.000 SIT
– največ (70 % pov. plače v RS)	117.942 SIT

3. Povračila stroškov v zvezi z delom

– regres za prehrano JULIJ 1999	16.714 SIT
– dnevnice	3.500 SIT
– polovična	1.750 SIT
– znižana	1.218 SIT
– kilometrina (od 27. 3. 1998)	35,94 SIT

4. Nekateri drugi prejemki od 1. 1. 1998

JUBILEJNE NAGRADE:
PO KPD ZA SKUPNO DELOVNO DOBO ALI DELOVNO DOBO PRI ZADNJEM DELODAJALCU, Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99)

– za 10 let	56.803 SIT
– za 20 let	85.205 SIT
– za 30 let	113.606 SIT

ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI: 425.841 SIT ali*

SOLIDARNOSTNE POMOČI:	
– smrt delavca	283.894 SIT ali*
– ostalo	141.947 SIT ali*
– daljša bolezen	dogovor delodajalec in sindikat
– nadomestilo za ločeno življenje	56.779 SIT ali*

* Glej pojasnila

5. Drugo

– minimalna plača (Ur. l. RS, št. 39/99)	68.223 SIT
– zajamčena plača od 1. 1. 1999 (Ur. l. RS, št. 1/99)	39.082 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za APRIL 1999	
– na zaposlenega v RS	168.533 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za FEBRUAR–APRIL 99	
– na zaposlenega v RS	167.144 SIT
– začasna osnova za določanje višine nekaterih prejemkov (Ur. l. RS, št. 1/99)	
– bruto	141.947 SIT
– neto	90.641 SIT
– povprečna mesečna bruto plača po dejavnostih FEBRUAR 99	
– DJ/27 in 28 Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov	133.868 SIT
– DK/29 Proizvodnja strojev in naprav	130.800 SIT
– DL/30, 31, 32 in 33 Proizvodnja električne in optične opreme	136.708 SIT
– DM/34 in 35 Proizvodnja vozil in plovil	141.612 SIT

Pojasnila:

1. IZHODIŠČNE PLAČE:

Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99 z dne 28. 6. 1999)

Vir: Tarifna priloga h kolektivni pogodbi dejavnosti (Ur. l. RS, št. 37/96), Aneks št. 2;

Zakon

Sindikalna lista

Julij 1999 Gospodarske dejavnosti Javni sektor*

(temelj je SKP za gospodarstvo) (nekdanje negospodarstvo)

Prvi del SIT SIT

1. Dnevnice		
– cela dnevnicna		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.693,00
– polovična dnevnicna		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.846,00
– znižana dnevnicna (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.285,00
2. Kilometrini (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	66.858,00	53.909,00
4. Prenosišče – Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 1. 1999)		
– po SKPGD (na delovni dan)*	537,00	537,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	53.311,00	45.321,00
– za 20 let	79.967,00	67.981,00
– za 30 let	106.622,00	90.641,00

2. Odpravnina ob upokojitvi 334.288,00 505.599,00

oziroma dve plači delavca, oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje če je to zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči

– po SKPD – ob smrti delavca	100.286,00	90.641,00
– ob smrti v ožji družini	50.143,00	–

4. Minimalna plača (od 1. 1. 1999) 68.223,00 68.223,00

5. Zajamčena plača 39.082,00 39.082,00

6. Regres za letni dopust

– najmanj	102.000,00	96.500,00*
– ali največ	za julij – 117.973,00	102.000,00

(70 % povprečne slovenske plače)

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

3. V negospodarstvu znaša regres po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi (Ur. list RS št. 39/99) za leto 1999 96.500 SIT. Za delavce, katerih mesečna bruto plača za obdobje marec–maj 1999 ne presega 120.000 SIT, znaša regres 102.000 SIT. Do 5. junija se vsem delavcem izplača 85.012 SIT regresa, preostali del pa do 5. januarja prihodnje leto.

4. Regres za prehrano se bo v mesecu juliju spremenil.

Strokovna služba ZSSS

2. REGRES ZA LETNI DOPUST:

Vir: Zakon o minimalni plači, načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999–2001 (Ur. l. RS, št. 39/99).

3. POVRAČILA STROŠKOV V ZVEZI Z DELOM:

– REGRES ZA PREHRANO: 10 % povprečne mesečne plače na zaposlenega v RS v preteklih treh mesecih;

– DNEVNICE: določene z uredbo;

– KILOMETRINA: 30 % cene super bencina (98 okt.).

Vir: Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 72/93, 43/94, 62/94, 7/95, 5/98), KPD.

4. IZRAČUN NEKATERIH DRUGIH OSEBNIH PREJEMKOV:

– JUBILEJNE NAGRADE: Aneks št. 2, (Ur. l. RS št. 50/99);

– ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI: osnova so tri povprečne bruto plače v gospodarstvu za preteklo tri mesece, če je to ugodneje za delavca;

– SOLIDARNOSTNE POMOČI*: najmanj ena povprečna bruto plača delavcev pri delodajalcu oziroma ena povprečna bruto plača v gospodarstvu za preteklo tri mesece, če je to ugodneje za delavca;

– NADOMESTILO ZA LOČENO ŽIVLJENJE: najmanj 40 % povprečne plače delavcev pri delodajalcu ali povprečne plače v gospodarstvu za preteklo tri mesece, če je to ugodneje za delavca;

Vir: KPD, SKP.

Opomba: Zakon o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (Ur. l. RS, št. 19/97) določa začasno osnovo za določanje višine prejemkov pod 2, 3 oz. 4. Sprememba osnove je bila objavljena v Ur. l. RS, št. 3/98 in 1/99.

Skoraj dva meseca je minilo od našega zadnjega poročila v Novi Delavski enotnosti o opravljenih vsebinskih aktivnostih. Je pa Nova Delavska enotnost obširno predstavila dosežke naših članov na tradicionalnih športnih in delovnih srečanjih zaposlenih v podjetjih za poslovanje z nepremičninami in v komunalnih podjetjih. V zadnjih dveh mesecih je bilo tudi več sestankov naših organov.

Komisija za statut, organizacijo in kadre je za svojega predsednika izbrala **Igorja Glušiča** iz KP Žalec, namestnik pa je **Viktor Vetric** iz Komunale Nova Gorica. Ker iz baze nismo dobili dovolj predlogov za člane komisij za izvajanje kolektivne pogodbe, smo postopek ponovili. Da bi bili pri tem uspešnejši, smo prosili sindikate zavodov, naj predlagajo kandidate iz svojega okolja. Vse naše dokumente smo uskladili s statutarnimi spremembami. Dogovorili smo se za izdelavo pravilnika o priznanjih in sprejem poslovnika o delu organov. Sprejeli smo sklep o sofinanciranju praznovanja 1. maja in razdelilnik, na podlagi katerega delimo ta denar po območjih (število prireditev, število članov in zbrana članarina). Za ta namen smo odobrili 210.000 tolarjev.

Odločili smo se tudi za temeljito anketo o organiziranosti SKVNS in plačni politiki v naših organizacijah.

Predsedstvo, najvišji organ Sindikata KVNS med skupščinama, se je prvič sestalo 20. aprila. Člane predsedstva smo seznanili z opravljenimi aktivnostmi po skupščini, še posebej z registracijo sprememb statuta in pridobitvijo sklepa o reprezentativnosti sindikata dejavnosti. Obravnavali smo tudi poročilo o finančnem poslovanju v letu 1998 in sprejeli finančni načrt za leto. Za podpisnike finančne dokumentacije smo določili predsednika, sekretarja in podpredsednike. Sprejeli smo sklep, da morajo biti ob polletnem finančnem poročilu posebej prikazani vsi stroški, ki so bili povezani s skupščino SKVNS, in posebej stroški za izvedbo srečanj delavcev vseh treh dejavnosti.

Predsednik Sindikata KVNS **Alojz Terbut** je člane seznanil s potekom pogajanj in sprejetjem dogovora o politiki plač do leta 2000 ter rezultatih pogajanj o pokojninski reformi. Predsedstvo je podpisal dogovor podprlo.

Komunalci prihodnjic na Koroškem

Obširno smo razpravljali o pripravah na srečanje komunalcev v Novi Gorici in sklenili, da se ga udeležijo celotno predsedstvo. Na seji še nismo imeli soglasja Korošcev (vendar smo ga kasneje pravočasno dobili) za prevzem srečanja v letu 2000, dogovorili pa smo se, da bomo za prihodnja leta skušali pridobiti organizatorje v Beli krajini ali na kraško-notranjskem območju.

Predsedstvo se je seznanilo tudi z delom odbora solidarnostnega sklada in podeljenimi po-

Poleg uspešnih množičnih srečanj opravili tudi veliko organizacijskih nalog

močmi. Pomoč je prejelo 11 prosilcev iz Završja, Ljubljane, Podravja in Pomurja; skupaj so prejeli 260.000 tolarjev. Zaradi težkih socialnih razmer je pomoč prejelo pet prosilcev, zaradi dolgotrajnega bolniškega staleža štiri, dva pa zaradi pomoči pri zdravljenju.

Dokaj uspešna je bila tudi prva seja republiškega odbora sindikata dejavnosti služb za zasebno varovanje, ki se je sestala skupaj z novoimenovano komisijo za kolektivno pogodbo te dejavnosti. Na podlagi predloga komisije za statut, organizacijo in kadre pri SKVNS so bili vanjo imenovani **Iztok Majhenič** iz Dizaka za predsednika, za člane pa **Miran Drašler** (Varnost Vič), **Marko Matjašec** (Varnost Maribor), **Marjan Pilko** (Sintal) in **Marko Košir** (PIB Security).

Tarifna priloga za varovanje bo imela dve tabeli

Skupno smo "obdelali" osnutek kolektivne pogodbe za dejavnost zasebnega varovanja in ga dopolnili s številnimi dopolnili. Dogovorili smo se za izdelavo predloga besedila kolektivne pogodbe. Priloge KP smo obravnavali na naslednji seji komisije. Opredelili smo se za tarifno prilogo z dvema tabelama izhodiščnih plač. Prva bo skladna z izhodišči iz splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki jo uporablja še nekaj organizacij. Druga tabela pa bo vsebovala izhodišča po komunalni kolektivni pogodbi (15 % več kot po splošni kolektivni pogodbi). To tabelo naj bi uporabljale predvsem večje družbe. Na naslednji seji te komisije bomo pregledali čistopise besedil in sprejeli osnutek poslovnika o pogajanjih, nakar bomo celotno gradivo poslali zbornici služb za zasebno varovanje, ki naj bi bila naš partner na pogajanjih.

Republiški odbor sindikata dejavnosti poslovanja z nepremičninami je tudi najprej imenoval komisijo za kolektivna pogajanja v sestavi **Boris Buždon** (Staninvest Maribor) predsednik, **Maja Škof** (SPL Ljubljana), **Alenka Podobnik** (Stanovanjski sklad PIZ), **Rebeka Ferarič** (SP Velenje) in **Miloš Mikolič** (SKVNS). Ker ta kolektivna pogodba velja do konca leta in jo je mogoče podaljšati, smo se dogovorili za pripravo ustreznega aneksa. Obenem bomo popravili različne podatke v tabeli izhodiščnih plač, do katerih je prišlo zaradi različnega tolmačenja eskalacije med strokovno službo zbornice in nami. Komisija naj bi poiskala uspešne primere uporabe plačilnih razredov in uskladila nazive delovnih mest z aktualnim stanjem. Metodologijo razvrščanja v plačilne razrede pa naj bi ponudila v obravnavo našim partnerjem.

Osrednja točka seje je bil nacionalni stanovanjski program (NSDP), ki pa je še vedno v delovnem besedilu. V razpravi se je pokazalo, da načeloma sprejemamo usmeritve NSDP in zaključke okrogle mize Združenja pri GZS. Izrazili smo zaskrbljenost glede višine najemnin. Obseg vzdrževanja stanovanjskega fonda je po našem mnenju odvisen od pridobljenih sredstev. Menimo, da bi morala biti najemnina takšna, da bi pokrivala stroške. Socialno-ekonomski svet bi se moral dogovoriti, država pa regulirati socialne in neprofitne najemnine s subvencijami tako, da ne bi bilo ogroženo upravljanje, vzdrževanje in ohranjanje stanovanjskega fonda. Sociala naj bo makroekonomska kategorija na državni ravni, čim manj odvisna od "bogastva" občine.

Delati je začel tudi odbor sindikalnih veterani pri SKVNS. Za predsednika je izbral **Marjana Vrabca**, njegov namestnik je postal **Jože Melanšek**, člani pa so še **Vlado Haas**, **Tomaz Zevnik** in **Ivan Landeker**. Kot osnovo za svoje delo so sprejeli programske usmeritve sindikata upokojujencev pri ZSSS. Obravnavali bodo problematiko dejavnosti in organom sindikata dejavnosti pomagali pri oblikovanju stališč do problemov in položaja posamezne dejavnosti. Člani odbora bodo posebej spremljali vsak "svoje" področje. Med nalogami odbora je tudi sodelovanje s sindikati v tujini ter vključevanje upokojenih članov v delo odbora in nadaljevanje članstva v sindikatu upokojujencev. Odbor je obravnaval tudi nacionalni program varstva okolja, pri čemer so razpravljavci poudarjali predvsem potrebo ureditve statusa komunale. Podprli so sprejetje zakona o komunalnem gospodarstvu. Odbor se je ta teden sestel že na drugi seji in obravnaval predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, pripravljenem za drugo branje v parlamentu.

Vrnite izpolnjene vprašalnike

Na koncu naj opozorim še na vprašalnik, ki smo ga konec junija poslali vsem sindikalnim organizacijam. Z njim želimo dobiti sliko naše organiziranosti v letu 1999 in podatke o povprečnih plačah za maj 1999. Te želimo primerjati s preteklim letom, da bi videli napredek ali odstopanja in določiti operativne naloge za njihovo ureditev. Z vprašalnikom želimo uskladiti naše podatke o članstvu z dejanskim stanjem. Ažurna evidenca nam bo olajšala odločanje npr. o dodeljevanju pomoči, organiziranju srečanj, informiranju itd. Zato prosim vse naše sindikalne zastupnike, naj vprašalnike takoj izpolnijo in nam jih vrnejo. Rok je že potekel, veliko vprašalnikov pa še nismo dobili nazaj.

Miloš Mikolič, sekretar republiškega odbora

Seja republiškega odbora SKEI

Hudi problemi v kovinskopredelovalni industriji – nezaupnica državnemu sekretarju za industrijo

Poleg organizacijskih zadev je republiški odbor obravnaval tudi razmere v podjetjih Slovenskih železarn in kovinskopredelovalni industriji. Ker se sanacijski program Slovenskih železarn ne uresničuje, je možno, da bo ta sistem že kmalu prišel v kolaps. Zaradi tega je republiški odbor državnemu sekretarju za industrijo Borisu Šuštarju izrazil nezaupnico. Odgovoren naj bi bil zlasti zaradi tega, ker še vedno ni rešeno vprašanje financiranja obresti za dolgove iz preteklih let (to naj bi prevzela vlada). Poleg tega je nerešena tudi zahteva, naj železarne prejemale elektriko po evropskih cenah, sedanje so kar precej nad njimi.

V razpravi smo slišali tudi kritike, naslovljene na direktorja Acronijev Vasilja Prešerna, ki naj bi bil na Jesenicah le dan v tednu. Zaradi tega se posamezniki bojijo, da je bil na to funkcijo imenovan le zaradi tega, da bi pomagal h pokopu železarstva. Člani republiškega odbora so kritizirali tudi ravnanje šefov na lokaciji Ravne, ki naj bi aktivnosti za reorganizacijo tamkajšnjih družb vodili tako, da bi jih razprodajali. To naj bi veljalo za STO in Nože. Posamezni člani republiškega odbora so zaradi tega menili, da bi bilo nezaupnico treba izreči tudi upravi in nadzornemu svetu SŽ.

Razpravljavci so posebej opozorili, da se igre s tovarnami in sanacijo ne smejo razširiti in razbiti SKEI. Ta bo zaradi tega, ker mora ostati enoten, organiziral potrebne sestanke svojih delovnih teles.

Člani republiškega odbora so posebej govorili tudi o položaju v ljubljanski Avtomontaži in Titanu iz Kamnika. Za Avtomontažo je **Albert Vodovnik** dejal, da je bilo pred kratkim veliko govora o stečaju. Direktor je zagnal tudi preplah, vendar potem odšel na dopust. Vodovnik je prepričan, da direktor podjetja v velikih težavah ne more kar oditi na dopust. Predsednik SKEI je kritiziral tudi direktorja Slovenske razvojne družbe Bogdana Topiča, ki naj bi izjavil, da 600 delovnih mest v Avtomontaži za Ljubljano ni problem. Slovenska razvojna družba naj bi razmišljala zlasti o tem, kako še kakšno podjetje poslati v stečaj, da bi lahko tržila z njegovim premoženjem. Za lokacijo Avtomontaže so verjetno zainteresirani številni, ki bi z njenim zemljiščem zaslužili, ker bi ga prodali tistim, ki bi namesto tovarne postavili trgovino, je sklenil Vodovnik.

Težave ima zlasti metalurgija, vendar se črni oblaki zbirajo tudi nad predelovalno industrijo – najboljše hočejo prodati.

Organizacijske spremembe

Republiški odbor SKEI je na seji ta ponedeljek sprejel več listin, s katerimi je na novo uredil notranje odnose. Na tej podlagi bodo od 1. septembra namesto območnih začele delovati tri regijske organizacije (za Ljubljano, Gorenjsko in Velenje). Za oktober načrtuje vodstvo SKEI v sodelovanju z IGM (nemškimi kovinarji) poseben seminar, namenjen pomlajevanju sindikalnega aktiva. Nanj bodo povabili 25 mladih sindikalnih zaupnikov, ki naj bi omogočili začetek pomlajevanja sindikata.

Razmere v Titanu je **Borivoj Zeilhofer**, predsednik SKEI v tem podjetju, orisal kot zelo težke. Ker prejšnji direktor sanacije ni vodil uspešno, so ga zamenjali. Takrat je bilo v Titanu še 1150 zaposlenih, sedaj jih je še 945. Največji problem je livarna, ki bi potrebovala dokapitalizacijo in investicijo. Velik nemški kupec zahteva zlasti kakovost, ker je Titan ne dosega, zmanjšuje naročila.

Novi direktor si je zastavil za cilj sanacijo vsega Titana. Vendar pri tem stiska zaposlene. Tako plače niso po kolektivni pogodbi, letošnjega regresa za dopust zaposleni sploh niso dobili in tudi še

ni v načrtu. Sindikat vodi vsak mesec z direktorjem trd boj za plače. O regresu se je skušal pogovoriti že v začetku leta. Poleg regresa in dela plače podjetje dolguje delavcem tudi letošnje jubilejne nagrade, presežni delavci pa še niso dobili odpravnin.

Ker pri tem SKEI ni imel uspeha, je najprej prosil za pomoč območno organizacijo SKEI, kasneje pa še vodstvo sindikata na državni ravni. Po pogovoru pri po-

Kamniku je od nekdanj razvite kovinskopredelovalne industrije ostal le še Titan. Ministrica za gospodarstvo bi po Zeilhoferju lahko pogledala, kaj se dogaja v tej industrijski veji.

O razmerah v tem podjetju je govoril tudi **Valter Zavec**, sekretar območne organizacije SKEI. Najprej je omenil pisanje Kronike (časopisa za Ljubljansko kotlino), ki naj bi bilo takšno, da je podjetju naredilo le

škodo. Po njegovih besedah je sestanek pri Lipovcu pokazal, da se je mogoče sporazumeti. Terjatve delavcev so po Zavčevem mnenju povsem normalen del vsake "prisilke". Delavci imajo pravico videti podatke o tem, kar jim podjetje dolguje. Če terjatve delavcev ne bodo izračunane, je prisilna poravnava v zraku. Novi direktor pa je obljubil, da bo Titan rešil prav s prisilno poravnavo. Direktor se tudi izgovarja, da je položaj v podjetju slabši, kot je mislil ob prevzemu dolžnosti. V Titanu si prizadevajo tudi za ustanovitev invalidskega podjetja.

Zaradi razmer v Titanu in Avtomontaži ter še v nekaterih podjetjih, pereče naj bi bilo tudi v Podravju, bo SKEI organiziral sestanek predsednikov sindikatov iz vseh podjetij kovinskopredelovalne industrije v lasti Slovenske razvojne družbe. Na tem sestanku naj bi izoblikovali platformo za problemsko konferenco o reševanju te veje industrije.

Franček Kavčič

Med tekstilnimi tovarnimi v Sloveniji je težko najti katero zares uspešno. Ko smo se po preverjanju podatkov odločili za predstavitev uspešnega Šeširja iz Škofje Loke in se poskusili dogovoriti za razgovor, nam je direktor Miro Pinterič uvodoma podrl načrte.

"Vaši podatki niso točni," je dejal. "Šešir ni uspešna tovarna."

Pretreseni zaradi odgovora smo medlo ugovarjali, češ da Šešir nima kroničnih težav tekstilne industrije in da po merilih za to industrijsko vejo vendarle sodi med uspešna podjetja.

Pinterič pa nam je odločno odvrnil: "Šešir zame ne bo uspešna tovarna, dokler delavci ne bodo imeli vsaj 90.000 tolarjev povprečne neto plače in dokler ne bomo zmogli deliti dividend. Kdaj bo to, pa ne vem, ker tega ne dosežemo kljub temu, da smo pri zmanjševanju stroškov storili vse, kar smo sami mogli storiti."

obrat, to povem z veseljem, je lani doživel 25-letnico delovanja. Ponovno smo ga renovirali, ker pa se je renoviranje zavleklo v letošnje leto, bomo ta jubilej proslavili letos. Delavke, 19 šivilj dela v tem obratu, si to zaslužijo. Vedno so pripravljene delati v petek ali svetek, ker je zanje, kot zame, kupec kralj. Razdalja sicer malo otežuje poslovanje, vendar vzdržujemo redne, ne samo poslovne stike.

Tekstilna industrija je bila v Sloveniji od nekdaj znana po svoji podinvestiranosti, ki tudi zadnja leta povzroča velike težave.

V Šeširju se vedno kaj dogaja, vedno v kaj investiramo. Naredili smo obrat v Stari vasi, zgradili novo tovarno na Trati, pa renovirali staro tovarno v središču Škofje Loke, pa kupovali opremo, zamenjali izolacijo v upravni zgradbi, kupili novo računalniško omrežje zaradi davka na dodano vrednost in zaradi problema z letom 2000. Kupujemo tudi strojno opremo, kar se je dobi v svetu, vendar je ni veliko, kajti klobučarska dejavnost nima tehnološkega razvoja ne v surovinah in tudi v strokovnjakih ne. Če govorim s klobučarji v svetu, nam pravijo, naj zdaj mi kaj razvijemo, pogruntamo novega.

v stečaj, bodo delavci lahko poplačani iz premoženja tovarne.

Po naših podatkih Šešir zadnjih deset let ni imel izgube ...

Šešir ni imel izgube vse od leta 1968. Tistikrat pa so v občini celo razmišljali o likvidaciji tovarne ... Tudi lani smo delali samo z lastnim kapitalom, leto pa smo zaključili s pozitivno ničlo. Lastnikom Šešira smo uresničili pričakovanja glede donosa, ne pa tudi glede dividend, ki jih pač nismo delili.

Pri plačah spoštujete kolektivno pogodbo, plače tudi redno izplačujete. V prenekaterem podjetju pa je redno izplačevanje plač prevelik problem za upravo ...

Smo nad kolektivno pogodbo. Računovodkinja in jaz imava individualno pogodbo, vsi drugi zaposleni so vezani na kolektivno pogodbo. Povprečje plač od januarja do maja letos je 75.400 tolarjev neto, bruto pa 134.500 tolarjev.

So pa plače nedvomno prenizke, glede na to, kar se dogaja: elektrika se draži, dražijo se knjige za šoloobvezne otroke itd. Želel bi, da bi bili naši delavci bolj bogati. Lahko je

Šešir še ni uspešno podjetje!

Nekoliko poletni pogovor z direktorjem in predsednikom sindikata Šeširja iz Škofje Loke, Mirom Pinteričem in Boštjanom Božičem

Potem pa se je omehčal in nas povabil na obisk.

Šešir je pred dvema letoma ponovno, po letu 1945, postal delniška družba. V najlepših letih, okoli leta 1975, je bilo zaposlenih 320 delavcev. Izguba jugoslovanskega trga ga ni prav nič prizadela, kajti že prej so se preusmerili z jugoslovanskega in vzhodnega na svetovni trg. Leta 1985 so namreč skoraj doživeli polom, ker so jih izločili Rusi in Iranci.

"Mi smo v Iranu prodali 43 odstotkov finalnih izdelkov. Ko je padel iranski šah Reza Pahlavi, so odletele tudi glave, ki so kupovale naše klobuke. Takrat smo se streznili in smo začeli intenzivno obdelovati zahodni trg," je pripovedoval Pinterič. "Odpuščali pa nikoli nismo, to lahko rečem, saj sem v tovarni od leta 1961, z enoinpolletno prekinitvijo zaradi staža v izvršnem svetu v Škofji Loki. Tam pa nisem vzdržal dlje, ker mi 'nakladanje' nikoli ni ležalo."

Leto 1991 je za Šešir minilo brez velikih pretresov, čeprav so imeli takrat še velik tržni delež v bivši Jugoslaviji, in lastno prodajno mrežo. Vendar so trgovine v drugih republikah pravočasno prodali in denar prenesli v Slovenijo.

Delujejo na treh lokacijah, v središču Škofje Loke, kjer je bil Šešir leta 1921 ustanovljen, na Trati v Škofji Loki, kjer so leta 1976 zgradili tovarno, in v Stari vasi pri Brežicah, kjer so leta 1973 odprli obrat.

Zakaj tako daleč?

Na Gorenjskem je bilo takrat težko dobiti nove delavce, Obsotlje pa je bilo siromašno in ni bilo novih delovnih mest. Ponudila se nam je priložnost za odkup stavbe stare šole, in ta

Kako se otepite z obrestmi na sposojeni kapital?

Poslujemo in razvijamo se z lastnim kapitalom. To pa je največja neumnost, ki smo jo naredili in zanjo sem kriv sam. Če imam delavcem za kaj odgovarjati, moram odgovarjati za to, napačno politiko razvoja z lastnimi sredstvi, ki smo jih ustvarili s pritrgovanjem pri plačah.

Tovarni, ki so zrasle iz lastnega kapitala, iz delavskih plač, na začetku privatizacijskega procesa ne bi smeli poddržaviti. Nas to še zdaj tepe, ker je Šešir bogat z zemljiščem, zaposlenih pa nas je malo. Zdaj to, kar smo z večletnim odrekanjem ustvarili zaposleni, odkupujemo. Vendar ima veliko premoženje podjetja tudi svojo dobro stran: če bi slučajno, vendar bog ne daj, da bi se zgodilo, šli kdaj

Miro Pinterič: Zame Šešir ne bo uspešno podjetje, dokler ne bo povprečna plača zaposlenih presegla 90.000 tolarjev neto in dokler ne bomo zmogli deliti dividend.

tistim s 400 tisočaki plače, težko pa tistemu, ki ima 60 tisoč tolarjev plače, ali tistim, ki plač po nekaj mesecev ne dobijo. Hvala lepa za take direktorje, ki delavce puščajo brez plač. Jaz si ne predstavljam tega, jaz sam bi odšel, če bi plače zamujale za mesec dni, razen če bi bile zares izjemne okoliščine krive za to. Vendar bi bili ljudje o tem vnaprej obveščeni.

V Šeširju je zakon, da so plače osmi delovni dan v mesecu. Naša delavka lahko sedmi dan v mesecu porabi zadnji tolar, saj ve, da bo osmi delovni dan prinesla domov gotovino. Tretji delovni dan v mesecu izplačamo prevozne stroške, malica je praktično zastoj. Celotni regres smo izplačali v celoti prek koncem junija. Likvidnostno je šlo tesno, vendar so naše delavke in delavci pridni in smo se odločili za ta korak.

Pred leti ste imeli preko tristo zaposlenih, danes pa?

Sto dvajset. Dela nas pa osemdeset. Nekaj zaposlenih je 'levorokih', nekaj jih boli glava ali hrbet, pa doktor ne more dokazati, da simulirajo. Nekaj jih misli, da je delo postorjeno, že če sedijo v pisarni ... Torej imamo še notranjih rezerv.

Ali je ocena, da imate veliko bolniškega staleža, pravilna?

Odločno preveč ga je. Letošnji prvi trije meseci so bili po bolniškem staležu rekordni. Res ne vem, ali je bilo krivo slabo vreme ali kaj. Vzroki so lahko različni: slabi odnosi v podjetju ali pa kaj drugega. Nekaj bi stvil tudi na slabe odnose med delavci in prvimi nadrejenimi, tako imenovanim srednjim vodstvenim kadrom.

In tu naletimo na problem praznih tekstilnih šol, zaradi česar imamo mojstrski kader, kakršen je pač na voljo. Ki ne zna delati z ljudmi: delavce je treba sprostiti, jim povedati vic, če je treba, itd. Jaz sem bil mojster v oddelku in vem, kako smo se pogovarjali z delavci.

Kljub temu, da so plače v slovenski tekstilni industriji nizke, so previsoke glede na konkurenco, s katero se tekstilna industrija otepa. Kako v Šeširju, glede na vaš visok odstotek izvoza, gledate na to?

Slovenija krepko drži prvo mesto pri plačah oziroma stroških dela med tranzicijskimi državami: zato bodo slovenske tekstilce kmalu izločili iz dodelavnih poslov. V Šeširju imamo na srečo le kakih 10 odstotkov dodelavnih poslov.

Kam vse prodajate?

Naš največji trg je Nemčija, lani smo tja prodali kar 70 odstotkov od vsega izvoza. Sicer pa prodamo na tuje 98 odstotkov vseh izdelkov.

Radi bi sicer pokrili tudi čim več državljanskih Slovenije. Vendar slovenska trgovina ne plačuje v normalnih rokih, pogosto pa - vprašajte druge tekstilce, če meni ne verjamete - zahtevajo še malo popusta, preden končno ne poravnajo obveznosti. ali pa se razne d. o. o. kar izgubijo, izpuhtijo, ti pa ostaneš brez blaga in plačila zanj. Če bi bili odvisni od slovenske trgovine (čas redkim izjemam), bi ostali še brez hlač. Zato vabimo slovenske potrošnike v svojo trgovino v Škofjo Loko.

V tujini pa za Nemčijo največ prodamo še v Kanado, Italijo, avstrijo, ZDA itd.

Vendar v tujini ne prodajate pod lastno blagovno znamko ...

Boštjan Božič: Med zaposlenimi je žal še nekaj takih, ki razmišljajo o pravicah na minuli način. Menijo, da so njihove pravice, ki izhajajo iz dela, neomejene. Seveda je to skregano s stvarnostjo in nam je že povzročilo nekaj težav.

Ne, nimamo svoje blagovne znamke. Imeli smo registrirano znamko Picadilly, ne vem pa, zakaj je prejšnje vodstvo prenehalo plačevati pristojbine za veljavnost znamke v tujini. Vendar nič ne de. Naše partnerje opazujemo, točno vemo, kam prodajajo. Na dan 'x' ali na dan, ko bomo vstopili v Evropsko unijo, bo Šešir menjal ploščo in na tem trgu začel nastopati samostojno, pod lastno blagovno znamko. Zdaj pa je za kaj takega prezgodaj, lahko bi celo izpadli iz teh krogov.

Neki direktor mi je nedavno dejal, da zdaj na nekdanje spore s sindikatom gleda pozitivno. Ugotovil je, da so bili koristni, ker so dali upravi misliti in ji držali ogledalo. Kako pa vi mislite o sindikatu?

Nujno je potreben. Moti me pa sedanja številčnost sindikatov. V tovarni imamo sicer samo svobodni sindikat. Da vam povem, jaz sem kot eden prvih menedžerjev dobil člansko izkaznico sindikata in jo tudi še vedno imam. Sicer zdaj članarine ne plačujem, ker nisem več član. Z ženo se redno udeležujeva sindikalnih prvomajskih srečanj na Joštu in na Križni gori. Z veseljem vam povem, da sem letos dobil nagelj, čeprav sem menedžer. In sem ga tudi nosil!

Kaj naj rečem o sindikatu? Nadzorovan, obvladovan 'konflikt', je koristen razvoju. Če ga ni, delaš z levo roko.

Ali je predsednik sindikata v Šeširju takšen, da ga ni strah spora z upravo?

Zdaj sporov ni. Pred tremi leti pa smo malo zaropotali, vendar priznam, da do danes nisem ugotovil vzrokov takratnega delavskega nezadovoljstva. Nekaj časa sem mislil, da gre za kako politično ozadje, vendar ozadja nikoli nisem odkril.

O tem edinem sporu med upravo in delavci v zadnjih nekaj letih smo kajpak povprašali tudi predsednika sindikata Boštjana Božiča, ki mu letos teče tretje leto mandata predsednika.

Direktor je dejal, da so odnosi s sindikatom v redu. Kaj menite vi o odnosih med sindikatom in vodstvom podjetja?

Večjih problemov že dolgo ni bilo. Se pa z direktorjem redno sestajava in pogovarjava. Direktor je za pogovore zelo dostopen. Še preden sem jaz postal predsednik sindikata, pa je bilo nekaj težav. Problem je nastal, ker se delavke, pobudnice spora z vodstvom, niso želele najprej pogovoriti, pač pa so težave takoj obesile na zvon javnosti. Kar naenkrat so bili v hiši predstavniki občinskega sindikalnega sveta ... Povrhu vsega pa so težave, zaradi katerih je nastal spor, vsaj po mojem prepričanju zrasle zgolj v glavah pobudnic. Nekateri se pač še niso sprijaznili s spremembami po letu 1990 glede pravic zaposlenih in z drugačno vlogo sindikata. Ta tudi ne daje denarne pomoči za nakup avtomobila ... Od takrat pa podobnih sporov v podjetju ni več.

Sindikatu pa tudi ne pade več na pamet, da bi kdaj grozil s stavko?

Ne moreš stavkati kar tako, stavka stane, pravila o tem, kdaj lahko delavci vzdignejo stavko, so tudi zelo natanko določena.

Zakaj je toliko bolniške v podjetju, ali so odnosi v kolektivu slabi?

Ne vem. Bi pa lahko dejal, da je marsikatera bolniška odveč. Eden od vzrokov pa bi lahko bil, da po kolektivni pogodbi zaposlenim pripada samo en dan dopusta po lastni želji. Prej so marsikak opravek naredili na račun dopusta, zdaj pa najbrže izberejo bolniško. Tudi izrednega dopusta ne morete več koristiti v toliko namenov kot prej. To bi lahko spremenili, dali ljudem malo več možnosti.

Torej je v podjetju kar ugodno vzdušje, delo teče, plače so redne ...

Marsikaj bi lahko bilo še boljše, samo to ni odvisno ne od zaposlenih, ne od vodstva. Ljudje so nezadovoljni z vladno politiko, ne morejo razumeti, da morajo plačevati toliko in tolikšne prispevke. Muči jih upokojevanje. Rad bi pripeljal tiste, ki so pripravili pokojninsko reformo, v tovarno, da bi izkusili, ali je mogoče v takšnih delovnih razmerah, pri takem delu, kot je v tekstilni industriji, vzdržati do enainšestdesetega in trinšestdesetega leta starosti, ali celo do petinšestdesetega, kot so najprej načrtovali ti umi. Kaj takega zahtevati je nemogoče.

Pogovor smo zaključili pri direktorju na njegovo željo. V beležki je imel zapisano, da je Boštjan Božič pravkar imel rojstni dan, pa naju je z Božičem povabil na kozarček. Miro Pinterič je nekdanji imel navado slehernemu zaposlenemu pisno čestitati za rojstni dan, zadnja leta pa je, kot pravi, lepo navado nekoliko zamenjal in zdaj, sicer še vedno večini, čestita s stiskom roke.

Osamosvojitve Slovenije in njeno vključevanje v svetovni in evropski politično-ekonomski prostor je tudi od sindikatov zahtevala ustrezno reagiranje, zato smo že v prvih letih po osamosvojitvi navezali stike s sorodnimi sindikati zunaj meja naše države.

Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije je skupaj s Sindikatom gostinstva in turizma Slovenije poiskal ustrezne povezave v svetu in postali smo polnopravni člani svetovne organizacije IUL, ki povezuje večino sindikatov kmetijstva, živilske in tobačne industrije ter gostinstva in turizma v svetu. Postali smo člani družine, ki ima preko tri milijone aktivnih članov.

Globalizacija ekonomskih in političnih gibanj, ki vključuje tudi sindikate, nas ni obšla, še več, že od samega začetka smo s svojim aktivnim delom v skupini petih držav: Slovenija, Poljska, Madžarska, Češke, Slovaška in Litva, ki so predvidene za prvi krog širitve Evropske unije, aktivno oblikovali pogoje za priključitev.

Skupaj s kolegi iz gostinstva smo ves čas ocenjevali aktivnosti naših držav na mednarodnem področju in s konkretnimi predlogi sodelovali tudi pri oblikovanju dokumentov, pomembnih za naše nadaljnje približevanje Evropi.

Naše delo, ki je bilo ves čas naravnano v zaščito položaja našega člana-delavca v kmetijstvu in gostinstvu, je obrodilo sadove, ki pa nas ne morejo zadovoljiti, saj smo, rešniki na ljubo, pričakovali dosti več. Pričakovali smo več pozornosti in razumevanja od držav, ki so v času nastajanja novega ekonomsko-političnega prostora ob razpadanju do leta 1990 veljavne delitve sveta, veliko obljubljale. Realno smo pričakovali izboljšanje na vseh tistih področjih, kjer bi demokratično delovanje države moralo državljanom prinesiti napredek in z njim večjo materialno blaginjo.

Predvidene spremembe, ki so jasno načrtane in finančno ovrednotene v Agendi 2000, pa naših pričakovanj ne zadovoljujejo, vse bolj spoznavamo, da Evropa ne bo naša mati, marveč zgolj in samo mačeha, ki bo namesto z mehko roko z železnim glavnikom česala novo sprejete prebivalce.

Predvidene spremembe na področju strukturne politike, ki jih pogojuje predvsem višina za ta projekt namenjenih sredstev, po oceni vseh udeležencev ne bodo preprečile razpada še delujočih sistemov in omogočile prehoda, ki bi imel za posledico kar najmanj izgubljenih delovnih mest. Pereča je kmetijska politika, ki se sooča z izrednimi presežki proizvodnje hrane in pijače in za te probleme že desetletje ne najde ustreznih rešitev.

Bonska deklaracija, ki je bila sprejeta v preteklem tednu kot eden od dokumentov našega skupnega dela v Budimpešti, Pragi, Fiesi in Bonnu, kjer smo se doslej srečali, ima namen opozoriti evropsko komisijo za strukturno preobrazbo in razvoj, da je za normalni prehod držav kandidatk v EU potrebno nameniti več sredstev in izkazati dr-

Mednarodna aktivnost sindikatov KŽI IN GIT

Veliko opozoril v zvezi s priključevanjem Evropski uniji

žavam kandidatkam več pozornosti, če se želimo izogniti socialnemu kolapsu, ki bo nujno sledil tako zamišljenemu programu.

Brezposelnost, ki se povečuje ne glede na statistiko, ki se stalno spreminja in izkazuje izboljšanja, je izredno pereča. Položaj delavcev v državah kandidatkah, med katerimi je tudi Slovenija, je iz leta v leto slabši, zato bo pred vstopom v EU potrebno urediti še ogromno stvari, ki pa ne morejo biti prenesene v prihodnji čas, marveč morajo z ustrezno finančno podporo doživeti realizacijo takoj.

Kmetijstvo in živilska industrija je skupaj z gostinstvom in turizmom tudi v naši državi še vedno pastorek, ki nima ustreznega mesta v državnih razvojnih projektih. Spremembe, ki jih je potrebno izvesti na teh področjih, so vse premalo kontinuirane in dolgoročne. Zlasti na področju kmetijstva so bolj politično kot ekonomsko naravnane in takšne ne obetajo ne zaposlenim in ne uporabnikom nič dobrega. Slovenija bo morala pripraviti bolj kakovostne programe za prestrukturiranje in se bolj aktivno vključiti v bitko za sredstva, ki so namenjena prestrukturiranju evropskega gospodarstva. Sredstev res ni v izobilju, vendar so. Zato da jih dobimo, je potrebno samo pripraviti ustrezne argumentacije in pri tem smo očitno vedno premalo učinkoviti.

Za priključitev in razširitev je predvidenih 67

v smislu ohranjanja in razvijanja delovnih mest. Preprečili bomo tudi pojave nelojalne konkurence zaradi podcenjene delovne sile, saj bo izvajanje minimalnih standardov na tem področju sestavni del potrebnih pogojev za pridobitev sredstev iz programov za prestrukturiranje in razvoj.

To pa pomeni, da bodo države kandidatke za vstop v EU v nastajanje ustreznih programov morale vključiti tudi socialne partnerje, to je sindikate, in na ta način doseči kredibilnost svojih programov.

Sindikat KŽI in GIT sta v preteklosti na teh področjih že delala in oblikovala številne predloge, ki so imeli za cilj uspešnejšo tranzicijo v tržnoekonomski gospodarski sistem. To bo tudi v prihodnje naša naloga in pravica, ki nam jo narekuje in zagotavlja članstvo v trimilijonskem sindikalnem združenju IUL.

Srečko Čater,
Karmen Leban

Bonska deklaracija sindikatov IUL

Članice, prisotne na 2. EAU-IUL/IUL konferenci "EU in Vzhodna ter Srednja Evropa" v Bonnu 5. in 6. julija 1999 v zvezi s tematiko Evropska regionalna in strukturna politika objavljajo naslednjo deklaracijo:

Postopek priključevanja, ki traja že deset let, ni izpolnil upanja srednje- in vzhodnoevropskih držav, da se bo gospodarski in socialni položaj hitro, korenito in trajno izboljšal. Nasprotno, v letu 1997, torej še pred rusko krizo in kosovsko vojno, je bruto domači proizvod na prebivalca v državah SVE znašal samo 40 % poročja EU. V večini držav se je nezaposlenost krepko povečala.

V nekaterih državah SVE je v mestnih območjih in nekaterih predelih države na meji EU opazna relativno visoka blaginja. V nasprotju s tem je v drugih regijah prišlo do sesutja industrijskih panog, zmanjšanja kmetijske proizvodnje in upada zaposlenosti.

Ob gospodarskih in socialnih izzivih morajo države SVE izvesti velike prometne in okoljevarstvene investicije. V državah SVE obstaja regionalna politika samo v zametkih, kajti globalna strategija še vedno manjka.

Za države kandidatke je v Agendi 2000 planiranih največ 67 milijard evrov, od tega 22 milijard za "priključevanje" in 45 milijard za izdatke zaradi razširitve v ožjem smislu izdatkov.

Z upoštevanjem vsega tega udeleženci konference ugotavljajo:

– da bodo delovna mesta v kmetijstvu in prehrambni industriji še ogrožena,

– da morajo vstopajoče države sprostiti sredstva in izdelati dolgoročne programe, ki bodo preprečili negativne procese. Integrirano koncepcijo podeželskega področja mora EU aktivno podpirati,

– sredstva, ki jih je dala EU za rešitev teh problemov, še zdaleč niso zadostna. Zato apeliramo na EU in vlade vstopajočih držav, naj za izvedbo politike regionalnega razvoja določijo realno potrebna finančna sredstva,

– v pripravo in izvajanje nacionalnih regionalnih in strukturnih programov morajo države kandidatke vključiti tudi sindikate, ki bodo v procesih sodelovali skladno s svojo močjo.

Predstavniki slovenskih sindikatov na konferenci v Bonnu 5. in 6. julija.

milijard Evrov, toda po ocenah, ki izvirajo iz analize dejanskega stanja v državah kandidatkah, je to vsaj 1,3 krat premalo. Skupna ocena držav kandidatk je, da bo predvsem na področju strukturne politike potrebno bistveno več sredstev, ki bodo preko pre zaposlitev z izobraževanjem in drugimi ukrepi omogočila normalno vključitev v drugačen ekonomski model.

Sindikati, združeni v IUL, si prizadevamo, da bi postala preobrazba Evrope delavcu bolj prijazna in sprejemljiva, da ekonomski uspeh posamezne države ne bo temeljil zgolj na ceneni delovni sili in da zaradi izredno velikih razlik znotraj Evrope cena dela ne bi postala razlog selitve celotnih dejavnosti. Predvsem sindikati članic kandidat bomo v svojih državah storili vse, da bo onemogočeno nelojalno konkuriranje zaradi podcenjenega dela.

Preko sindikalnih predstavnikov, ki jih ima IUL v komisijah EU za prestrukturiranje in razvoj, bomo dosegli bolj racionalno delitev sredstev predvsem

Festival Lent 99: 17 dni, 400 predstav, 400.000 obiskovalcev

V starem mestnem središču Maribora se je končal festival Lent 99, ki vsako leto na obalo Drave privabi številne Mariborčane in domače ter tuje turiste. Gre za največji festival v državi, saj se je na njem letos v sedemnajstih dneh zvrstilo več kot 400 različnih koncertov, gledaliških predstav, folklornih nastopov, razstav in drugih kulturnih in zabavnih prireditvev. Ogleдали so si ga tudi številni tuji organizatorji, ki so se v mestu ob Dravi želeli videti, kaj ljudi tako privlači.

Program festivala na Lentu poteka vsak večer hkrati na sedmih odrih. Veliko večino prireditev si lahko obiskovalci ogledajo brezplačno, saj Narodni dom Maribor, ki je organizator festivala, sredstva zanj zbere od sponzorjev. Leti so za svojo promocijo na festivalu zainteresirani, saj ga vsak večer obišče preko 20.000 ljudi. Pokrovitelj letošnjega festivala na Lentu je bila Nova Kreditna banka Maribor. Predsednik njene uprave dr. Jože Glogovšek je denimo pričrčan, da je pokroviteljstvo nad festivalom, ki sodi med največje

v tem delu Evrope, za Novo Kreditno banko Maribor dobra naložba, ki odseva vpetost banke v kulturno in družbeno okolje, v katerem posluje, hkrati pa prispeva k njeni afirmaciji. Če se spleča na Lentu biti bankirjem, se zagotovo spleča tudi številnim drugim

sponzorjem, ki tam reklamirajo svoje proizvode. Proračun festivala je znašal okoli 220 milijonov

tolarjev, 80 odstotkov sredstev pa so organizatorji zagotovili s pomočjo sponzorjev.

Na Lentu je sočasno potekal tudi mednarodni folklorni festival Folkart, na katerem so se predstavile folklorne skupine iz Brazzilije, Šrilanke, Bolgarije, Rusije, Japonske, Slovenije in še nekaterih držav.

Že lani je festival na Lentu obiskalo 350.000 ljudi, zaradi letošnjega ugodnejšega vremena pa jih je bilo prek 400.000. Festival na Lentu je za mnoge delavske družine iz Maribora in okolice edino razvedrilo v času poletja, saj si dragih počitnic na morju ali v kakšnem turističnem kraju ne morejo privoščiti. Na Lentu, kjer vlada 17 dni pravo počitniško razpoloženje, pa si lahko vse prireditve ogledajo brezplačno.

T. K.

V Velenju odprli Muzej premogovništva Slovenije

Dan slovenskih rudarjev, 3. julij, so v Velenju zaznamovali tradicionalno: z 39. skokom čez kožo 71 mladih rudarjev in s kulturnimi in športnimi prireditvami, ki so se vrstile od 18. junija naprej.

Med najpomembnejše dogodke gotovo šteje odprtje Muzeja premogovništva Slovenije. Urejen je v delu nekdanje jame Škale pri starem jašku, kjer sedaj opuščajo pridobivanje premoga. Muzej prikazuje več kot 120-letno zgodovino velenjskega premogovnika in slovenskega premogovništva nasploh.

Premogovnik Velenje je muzej uredil s strokovno pomočjo Muzeja Velenje. Ta je od leta 1966 upravljal Zbirko slovenskih premogovnikov, postavljeno na velenjskem gradu, sedaj pa jo bodo preselili v površinske objekte novega muzeja.

Glavna privlačnost muzeja je njegov podzemni del. Od vstopa vanj s "šalo", ki je prevažala rudarje na starem jašku od leta 1888, dopolnjuje po vseh treh kilometrih prog scene, ki jih ponazarjajo lutke, moderna avdio in video oprema. Tu so rudarji pri skromni malici, tam s "triglcem" nalagajo premog v vo-

ziček, vrtajo v strop, po progi prihaja dvanajstletni deček in za njim stopa utrujen konj. Nenadoma narava zarenči in žalostni glas signalnega zvonca kliče na pomoč. Rudarjevo delo pod zemljo nikjer ni bilo lahko in brez nevarnosti.

Potem je čas za počitek in malico, rudarsko, v robusni jedilnici 180 metrov pod zemljo. Tekne! Pot pa gre naprej. Scene in vodiči peljejo obiskovalca od klasičnega, ročnega načina odkopavanja premoga do najnovejših, strojnih načinov in velenjske odkopne metode, ki je patentirana in znana v svetu. Ogromni stroji in vsa druga oprema kažejo, kako skokovit je bil razvoj slovenskega premogovništva po letu 1960. Pa še kratka vožnja po gumijastem transportnem traku in skok čez jašek – ne kožo, to delajo mladi rudarji danes, ko so jaški preširoki – in že čaka obiskovalce jamski vlak, ki jih prepelje do izhoda, pod jašek.

Tudi prostori na površini so zanimivi. Nekdanja "prezivnica", kjer so zapisovali sihte, bela in črna garderoba, ki sta stalna razstavna prostora in kjer sedaj na "aufcugih" poleg oblek visijo razstavljeni likovna dela letošnjega srečanja Ex-tempore. V trgovini lahko kupite spominek na kraj, kjer ste bili, a najlepši spomini, občutki bodo ostali v vas. Zato morda namig: ko boste načrtovali naslednji sindikalni izlet, se odločite za Šaleško dolino in obisk Muzeja premogovništva Slovenije. Vabljeni.

Diana Janežič

